

В книгу вошли лучшие образцы
украинского детского фольклора:
колыбельные песни, колядки, щедровки,
потешки, считалки и др.

Редакційна колегія:
С. Д. ЗУБКОВ, О. І. ДЕЙ,
І. П. БЕРЕЗОВСЬКИЙ, Д. В. ПАВЛИЧЖ),
П. І. МАЙБОРОДА, С. Л. КОБА

Відповідальний редактор
О. І. ЛЕЙ

Упорядкування,
вступна стаття та примітки
Г. В. ДОВЖЕНОК

Ілюстрації
ЮЛЯ КРИГИ

гс 4702590100—051
М205(04)—86

@ Упорядкування, передмова,
примітки, художнє оформлення,
ілюстрації. Видавництво «Дніпро»,
1986 р.

Дні дитинства — наче плин води.
Проліта дитинство, та у спадок
Зостається пісня, повна загадок,
Пам'ять застається назавжди.

Расул Гамзатов

З життям дитини, від колиски до юності, у традиційному народному побуті міцно пов'язане художнє явище, що дістало у фольклористів назву «дитячий фольклор». Коло творів, охоплених цим поняттям, широке і багатоманітне — за призначенням, тематикою й образною системою, формою, способом і часом виконання. Жанри дитячого фольклору мають різні джерела і виникали в різні історичні періоди розвитку народу. Так, деякі з них ведуть початок від народних обрядів та вірувань, сягають корінням у глиб віків. Від дорослих до дітей перейшли і деякі твори пізнішого походження, також зазнавши при цьому певних змін. Чимало пісеньок, прозивалок, лічилок мають виразні ознаки дитячої творчості — безпосередність, емоційність, потяг до гри словами й звуками, таємничості й загадковості. Дитячий фольклор існував і певною мірою продовжує існувати як суттєва частина загальнонаціональної народної творчості, відбиває, як і інші її види, динаміку її життя і розмаїття форм.

Народні колискові пісні кожного, хто їх чує, зачаровують ніжністю, безпосередністю, простотою, художньою досконалістю. У них — уся материнська любов, світ добра, краси і справедливості, який кожна мати, кожий народ прагне виплекати в юних душах.

Витоки колискових пісень губляться у глибині віків. Спостереження над їх змістом, формою (в тому числі й музичною) дозволяють помітити спільність колісанок із замовляннями — явищем, породженим особливостями світосприймання наших далеких предків.

Коліскові пісні в цілому не розраховані на стороннього слухача. Мати звертається лише до дитини, виражає у пісні свою ніжність, турботу, переживання. Це створює широкий простір для імпровізацій, основою яких є певна кількість традиційно усталених сюжетів, мотивів.

Українським колисковим пісням властива тематична й сюжетна різноманітність, барвистість образів і думок. Серед них — твори про саму дитину, її сон, годування тощо. Є чимало пісень, Де основний

емоційний акцент вроблено на думках і почуттях матері. А ще ряд пісень розповідав маленькому слухачеві про пригоди й витівки тварин і птахів, про найближчих людей, які його оточують.

У багатьох колисанках відбилася материнська турбота про немовля. Персоніфіковані образи *сну й дрімоти*, що в не лише в українському, але й у російському та білоруському фольклорі, відобразили уявлення наших далеких предків про сон не як властивий людині фізичний стан, а нав'язаний зовні. Поетичні мотиви з цими образами досить стійкі (зокрема мотив закликання сну), розвиваються у своєрідні сюжети, які властиві й іншим східнослов'янським колисанкам, що також свідчить про давність самого жанру.

Генетично належачи до міфічних істот, *сон* та *дрімота* в колисанках перетворилися на привабливі поетичні образи, наділені людськими якостями.

У піснях про сон та заколисування часто з'являється ще одна дійова особа — кіт, дії і вчинки якого безпосередньо пов'язані з немовлям. Присутність цього персонажа в сюжетах багатьох колисанок пояснюється не лише близькістю цієї тварини до людини в щоденному нобуті, а й тим, що в народних уявленнях, віруваннях, деяких апокрифічних легендах багатьох народів кіт завжди постав другом людини, здатним оберігати її від злих сил. І в колисанках він виступає не лише помічником матері — заколисує дитину, готує їй постіль, ловить мишку для розваги, — а й своєрідним оберегом.

У коліскових піснях часто зустрічаємо побажання немовляті здоров'я, доброго вrostу, розуму, щастя, краси. Вони передаються словами, сповненими ніжності, безмежної материнської любові, які створюють особливу емоціональну атмосферу пісень. Значущість таких побажань підкреслюється і своєрідною формою, будовою поетичних образів, в яких чимало важить повторюваність, поступове нагромадження зичень, тонких і пестливих порівнянь.

Прагнення матері бачити свою дитину в достатку передається у піснях окремими зовнішніми деталями. Вона уявляється матері «в золотім намисті», «в золотому дукачі», «в дорогому жупані». Але часом у побажання дитині на майбутнє вливаються поняття вищого морального гатунку, і тоді їхнє звучання набирає відтінку громадянськості:

...Отцю, мамці на втішеньку,
Добрим людям на славоньку.

Поза увагою коліскових пісень не лишається жоден аспект життя маленької дитини. Прагнення до своєрідного ідеалу забарвлює їх у світлі, радісні гони. Навіть такі прості речі, як годування дитини, придбання для неї одягу, надзвичайно опоетизовуються, роззвічуються, деталізуються.

Серед обов'язкових атрибутів дитячого життя на першому місці в піснях — колиска. Колиска з мальованими бильцями, шовковина чи золотими вервечками, з «срібними колокольцями», «насіпочною шовковою», «подушечкою пуховою» виступає своєрідним символом щасливого майбутнього дитини. Щоправда, для пісень західних регіонів України характерні більш стримані барви в описі колиски.

В коло пісень, традиційно виконуваних біля коляски, міцно увійшли деякі твори родинно-побутової тематики, образна система та емоційність яких виявились особливо близькими емоційному світосприйманню ягінки-матері. У них на перший план виступають почуття і роздуми не лише про дитину та її майбутнє, а й про власну долю. Вплітається в них тут, жаль за втраченими молодими літами, вирікання на злидні і втому від тяжкої праці.

Основні сюжетні колії і драматичні ситуації взято із самого життя, із сфери складних, як то буває, взаємин матері в дорослими дітьми. Очевидно, саме присутність у цих піснях образів матері та дітей сприяли їх утвердженню серед колисанок.

Це надало деяким з них і певних формальних ознак жанру (специфічно коліскові заспіви, приспіви), викликало контамінації в власне колісковими піснями. Переважна більшість таких коліскових пісень походять із карпатського регіону. В них поєдналися дві споріднені тенденції — притаманна колісковим пісням в цілому певна «мозаїчність» і значне поширення монострофу у пісенній культурі цього краю. Тону виконувани біля колиски твори здебільшого становлять довільні щодо кількості групи строф (часто коломийкової будови), добір та послідовність яких в цілому також довільні. Але інколи в межах значних за обсягом в'язанок з'являються окремі поєднання строф, тісно пов'язаних між собою змістом. Ці твори мають форму монологу, майже завжди це — звертання до дитини чи колиски, яке часом переривається уявним діалогом із дитиною. Це надає творові більшої рельєфності, порушує монотонність. Створенню художнього образу в таких піснях часто служать прості художньо-зображальні засоби мови, в основному епітети й порівняння. їхній поетичний синтаксис рясніє численнями повторами, звертаннями й риторичними запитаннями.

У деяких коліскових зустрічаємо мотиви й деталі, що виявляють соціальне середовище, в якому виникали й побутовали пісні, — селянське, ремісницьке, міщанське. Часом у пісні проникають конкретніші відомості про явища соціального характеру, наприклад, багатоденну панщину, відхід на заробітки. Інколи соціальні суперечності набирають цілком виразного звучання:

Пішла мати жито жати,
Та не собі — пану.
Мале дитя без сповиття
Не має талану.

Для дітей, які починають розуміти прості* пов'язані з найближчим оточенням поняття, чимало пісень в не просто приємним набором мелодійних звуків, а цікаві вже своїм змістом, потішними ситуаціями, добрими чи лихими вчинками їхніх «героїв». Кіт — головний персонаж більшості таких пісень; дії та вчинки його мусять викликати у маленького слухача і співпереживання, і певне ставлення, оцінку, до якої ненав'язливо, непомітно, через посмішку підводить дитину пісня.

Так ще з колиски дитина одержує перше найпростіше уявлення про *добре й погано, можна й не можна*, хоча все, про що йдеться в пісні, стосується начебто властивостей і звичок тварин. І лише в окремих випадках зображувані ситуації прямо асоціюються з життям дитини.

Коліскові пісні через найближчі до дитини предмети і явища навколишньої дійсності давали їй перші уроки чесності, шанобливого ставлення до праці. Ця тема розробляється багатоманітно й цікаво. Пісня, звернута до дитини, стає художнім втіленням однієї з найважливіших концепцій народного світогляду — неподільності добра й праці, краси й праці, чесності й праці. Прості й водночас мудрі народні твори не вдаються до прямої дидактики, а через яскраві, колоритні образи, використовуючи найхарактерніший для дитячого фольклору художній прийом — олюднення якостей та дій персонажів пісень, — малюють захоплюючу, цікаву і повчальну картину.

Більшість колискових пісень, де можна говорити про певний більш-менш розвинутий сюжет, композиційно прості й будуються за принципом природно-подійної послідовності.

Спілкування дорослих з малятами за допомогою художнього слова не обмежується колисковими піснями. Дитині потрібні не лише ніжні, лагідні звуки колисанки під ритмічне погойдування колиски. їй потрібна активність, яка б розвивала рухи, мислення, викликала жвавість, бадьорість, радісний настрій.

І одним з видів такого спілкування стали забавлянки (утішки) — коротенькі пісеньки або віршики, поєднані із своєрідними вправами і покликані зміцнити дитину фізично, підтримувати радісний, бадьорий настрій.

Зв'язок текстів і рухів інколи впливає із самого змісту забавлянок, але частіше визначається традицією виконання.

Ці забави пристосовані до різного віку маляти. Є такі, що призначаються немовляті, яке ще лежить, інші — коли воно вже тримав голівку, сидить, ще інші вимагають бодай мінімального розуміння вмісту.

Забавлянки, супроводжувані рухами, не лише розважали дитину тішили її своєю милозвучністю, а й розвивали її мову. І саме з характером дитячого мовлення, з тим, що діяльність дитини у ранній

період відбувається за допомогою дорослого, пов'язане часте використання в забавлянках діалогу.

Ці твори, як і більшість колискових пісень, зверталися до предметів, доступних дитячому погляду, заповнювалися діями, знайомили 8 основними господарчими заняттями членів сім'ї. Світ дитячих забавлянок — традиційне село, хата, подвір'я, родина.

Утішки по-різному відкривають перед дитиною світ праці, часом переносючи у забаву окремі її види:

Печу, печу хлібчик
Дітям на обідчик...

Або:

Ковальок, ковальок,
Підкуй чобіток...

У картинах, де діють привабливі для дитини птахи й тварини, уславлення праці розраховане на можливості дитячого розуміння.

Окремі забавлянки мають регіональну специфіку. Так, паралеллю до загальновідомої «Сороки-ворони» у фольклорі українців Східної Словаччини є забавлянки «Варила тиамочка кашичку», «Варила мишечка кашичку». Супроводжуючися такими ж рухами, вони мають інші персонажі і лише в окремих варіантах зберігають той же сюжетний стрижень. Пісеньки під плескання дитячими долоньками на Поділлі і західних областях України називаються «Тосі, тосі» і мають свій зміст, відмінний від «Ладки, ладки». А такі ж рухи дітей Пряшівщини (Східна Словаччина) виконуються під супровід пісеньки «Танці, ручки, тапці».

Особливо численними й різноманітними є забавлянки з похитуванням, підкиданням дитини на коліні або на носі. На Центральній Україні та Лівобережжі вони називаються «чукикалки» (або «гуцикалки») від початкових слів багатьох з них — різноманітних поєднань звукосполучень «чук», «чуки», «гуци». Інші звукопоєднання («гон», «а-та-та» тощо) також надають пісенькам чіткого, енергійного ритму, який є характерною ознакою «чукикалок». Часом і сам зміст пісеньок відтворює рух (наприклад: «їде, їде пан, пан, на конику сам, сам»).

Серед забавлянок, що не супроводжуються рухами та ігровими діями, виділяються твори, які виконавці називають казочками. Ці казочки неоднорідні. За структурою та особливостями поетики їх умовно можна розділити на просто «казочки», «безконечні казочки» та «кумулятивні казочки». Таку назву вони дістали не випадково — і перші, і другі мають зачин, як у власне казці, і своєрідну оповідальність. Оповідальність наявна також у творах, побудованих як діалог, зокрема у «кумулятивних назочках».

Головний ефект «безконечних казочок» (їх розказують дітям, коли ті надто наполегливо просять розповісти казку) створює прийом без*

>, >конечності — відповідь на поставлене наприкінці питання потребує повторення попереднього тексту. Специфічною рисою «кумулятивних казок» в їхня будова — ланцюг питань та відповідей, витриманих у межах одного логічного ряду. Ця специфіка, на думку дослідників, пов'язана а особливостями мислення людини на ранніх стадіях розвитку людської культури. Такі твори співзвучні і з характером мислення дитини, що й забезпечило їм беззаперечний успіх у дітей.:

Рівень слухачів забавлянок, незначний обсяг більшості творів вумовили обмежене використання в них художніх засобів з багатого арсеналу народнопоетичної творчості. Цікавою для дитини в сама ситуація, дії персонажів, і це виявилось у навантаженості забавлянок дієслівними формами. Значне місце в художній тканині багатьох забавлянок займав- звукове оформлення — насиченість алітераціями, асонансами, звуконаслідувальними словами. Звукові повтори створюють особливу наспівність забавлянок, що дуже важливо саме для цього жанру: бо ж немовлятам зміст, значення слів не завжди зрозумілі, і сприймають вони мелодійний, ритмічний, звуковий образ твору. Повторюваність у поєднанні із змінами ритмічного малюнка, жести, інтонація — все разом сприяв зосередженню дитячої уваги на художніх творах, які допомагали духовному й інтелектуальному зростанню дитини.

Діти засвоюють пісні, віршики та ігри, як правило, одне від одного. Пляти, якими ці твори прийшли у дитячий фольклор, дуже різноманітні. Ми можемо спостерігати втрату певними жанрами чи окремими зразками фольклору значення в житті дорослих і перехід їх до репертуару дітей. Подібні запозичення внесли зміни у самі твори, бо уявлення дітей про навколишній світ і сприйняття ними художнього образу відрізняються від уявлень дорослих. В результаті переробки з'являлися пісеньки, позбавлені єдиного сюжетного стрижня, начебто беззмислові, але вони відповідали своєрідній дитячій естетиці, коли, за словами В. Г. Белінського, дитина не потребує логічної послідовності і діалектичних висновків; їй потрібні образи, звуки, барви.

Гумористичні зарисовки з елементами фантастики в таких піснях поєднуються з реальними і часом зовсім невеселими картинками життя. Поєднання розрізнених образів та епізодів бував настільки несподіваним, що їх співіснування в пісні можна пояснити лише властивостями дитячого мислення, своєрідністю асоціацій, епізодичністю, непослідовністю дитячого сприйняття.

Певне коло пісень, не пов'язаних з конкретними моментами дитячого побуту, можна назвати піснями про навколишній світ. Саме на їхньому прикладі помітно, що немає різкої межі в тематиці творів для найменших (забавлянок) і пісенного репертуару дітей. В останніх також зустрічаємо різноманітних представників живого світу.

Більшість із них, як і в забавлянках, живе у невластивих їхній справжній природі обставинах, їхні дії та вчинки уподібнюються людським. Часто об'єктом насмішки, жарту стають суто людські вади, якими наділяються у піснях тварини. Зміст, образи, ситуації при всій неправдоподібності мають риси реального життя народу, його побуту. Однією з основних тем, як і у фольклорі для найменших, є тема праці, що становить вміст життя трудівника. У піснях ми бачимо яскраві картини землеробської праці: «герої» жнуть, молотять, косять, прядуть, тчуть, пасуть і доглядають худобу. А лінощі окремих з них засуджуються іронічним зображенням їх споживацького ставлення до життя. Зустрічаючись у піснях та віршах з птахами, звірами, комахами, які думають, говорять, страждають, радіють і які в більшості випадків доброзичливі, часом слабкі і беззахисні, дитина виявляв своє ставлення до них, відчувачи себе частинкою великого світу природи.

Своєрідна музикальність дитячого фольклору спостерігається в пісеньках, де музикуванням, забавами з приспівками й танцями розважаються їхні «герої». Ця тема звучить і в ліричному монолозі пастушка, що скращує довгі години літнього дня співом, і у веселому діалозі матері з донькою, і у фантастичній картині забави звірят та птахів.

Твори, почуті в ранньому віці, давали дитині перші уявлення про навколишній світ. З роками ці уявлення ширшали, зв'язок дитини в середовищем ставав тіснішим, і вона у поетичній формі зверталася до живих істот та явищ, які спостерігала.

Заклички й примовки пов'язані в вірою давньої людини в магічну силу слова. Розвиваючись, народ поступово втрачав цю віру, однак рудименти таких уявлень лишалися жити серед дітей.

Заклички до дощу, сонця, хмар пов'язані із землеробською працею наших далеких предків. У далекому минулому вони, вірогідно, супроводжувалися й певними магічними діями, невиразні відгомони яких можна помітити у деяких текстах. Безперечно, заклички змінилися від тих прадавніх часів, але лишилася їхня суть — прохання, щоб пішов чи припинився дощ, вийшло сонце чи розійшлися хмари. Тривале життя цього жанру серед дітей викликало й появу зразків, створених ними самими і вже позбавлених стародавніх мотивів.

Різновидом закличок є звертання до комах, птахів, рослин, води, лісу тощо. Об'єкти звертання дуже різноманітні, і можна гадати, що свого часу такі заклички були поширені серед дітей.

Характер звертань, їхній зміст, значення для виконавця висловлені. •ото прохання не рівнозначні в цих творах. Одні з них — просто розвага (до слимака, метелика), інші вимагають певної відповіді і є своєрідним ворожінням, пророцтвом майбутнього (до вовулі, до комах «сонечка»). Ще інші мусять у чомусь посприяти — щоб вилася

вода в вуха після купання; щоб зникли веснівки на обличчі; щоб вийшла порошок з ока; щоб не схопив у воді «чорт» під час купання в неурочний час. Діти звертаються до миші, щоб «дала» новий зуб; до гикавки, щоб перейшла на когось іншого; до мурашок, щоб доїли крихти хліба або випустили квасок (його діти люблять злизувати із стеблин); до шуліки, щоб не хапав курчат; до гайки, щоб показав гриб; до грибів, щоб сходилися до купи; до води, щоб швидше стікала після купання.

Зміст деяких закличок досить невизначений. Так, наприклад, діти ввертали з пісеньками до журавлів, які при цьому мали змінити свій шлях або закрутитися на місці. Зараз важко зрозуміти, яке це могло мати значення для виконавців. Можливо, це було якесь ворожіння, бо в деяких вакличках збереглися згадки про певні, очевидні, магичні дії (зав'язування й простилення червоного пояса).

Поважний тон, властивий закличкам в цілому, в окремих творах вникав, з'являлася задерикуватість із погрозами, що напрочуд мирно співіснує в дитячому серці з жалісливістю. Такі твори в чимось середнім між закличною та прозивалкою, дражнінням, звернутим до птаха чи тварини:

Киги, чайка!
Де твої яйка?
На горбочку
В черепочку.
Хлопці орали,
Яйка забрали.

Примовки за своєю суттю споріднені із закличками, але не мають звертання з безпосередньо висловленим проханням. Вони виражають почуття, викликані якимось явищем (напр., «сліпим» дощем), можуть, як і заклички, «сприяти» у якихось діях, тобто в своєрідним дитячим заклинанням. Часом примовка не згадує ні самої дії, ні її об'єкта, але є зв'язок між реальним зоровим та художнім образом.

Хоч заклички й примовки тісно пов'язані з природою, її розквітом і приурочувалися до певних періодів року, проте вони не обмежені вузькими рамками календаря. Серед творів дитячого репертуару, які виконувалися тільки, скажімо, на Новий рік, слід назвати колядки та щедрівки.

Участь дітей в календарних святах та обрядах, які в основі своїй пов'язані в практичною трудовою діяльністю народу, мали неабияке значення для виховання в них зацікавленості справами свого середовища, розуміння значущості землеробської праці, залежності від неї, від її результатів усього життя людини. Адресовані колядки та щедрівки, як правило, господарям дому, найчастіше родичам — дядькові, тітці, й обмежувалися виченням здоров'я, гаразду в господарстві тощо. Побажання ці часто гіперболізовані, що пов'язано з властивістю

вою цьому жанру в цілому тенденцією до ідеалізації зображуваного. В той же час у них виявилася і притаманна самим дітям схильність до перебільшень.

У багатьох дитячих колядках та щедрівках величання (на відміну від колядок та щедрівок, виконуваних дорослими) має жартівливий відтінок, а в залежності від стосунків з господарями, їх ставлення до щедрувальників часом ставало ще й колочим та насмішкватим.

У коло прохань малих колядників та щедрувальників входили страви святкового столу, інші подарунки, якими за традицією віддячували господарі за їхні добрі побажання:

Щедрик-ведрик,
Дайте вареник,
Грудочку кашки,
Кільце ковбаски.
А ще мало —
Дайте сало.
А як донесу —
Дайте ковбасу.
Давайте хутко,
Побіжу прудко.
Коротка свитка —
Ізмерзла литка.

Втративши первинну магичну функцію, трансформували окремі елементи обрядової поезії, дитячі календарні твори набули рис розважальності, водночас вони зберегли і мотиви, пов'язані з господарчою діяльністю народу.

З усіх жанрів дитячого фольклору чи не найбільш «дитячим» є прозивали.

У прозивалках, цій своєрідній формі самовираження, яскраво виявилися особливості дитячої естетики, безпосередність дитячої реакції в момент сварки чи суперечки на слова образи, жести, гримаси, а то й дії.

Прозивалки будуються в основному двома шляхами — як твердження і як звертання. Щоб дошкулити висміюваному, йому приписуються неадекватні, безглузді, принизливі дії. З рядів цих пісеньок постає страшений ненажера, безмежний боягуз або хвалько, хтось неохайний, невмілий, неповороткий тощо. Щоправда, фантазія і тут мав свої межі, про що свідчать так звані «формули висміювання», а яких складаються численні варіанти прозивалок.

Часом приводом до створення прозивалок ставали і зовнішні вади людини, діставалося в них мазунам і плаксіям, не минало їхнє жало й людей, старших, але таких, які чимось не відповідали уявленню дітей про звичне, нормальне.

У випадках, коли прозивалка будується як звертання, висміюваному пропонується виконати дію, що емоційно має негативне за-

барвлення. Якщо ж запропонована дія за вмістом нейтральна, то для утворення необхідного колориту "до звертання приаднутья" якесь дошкульне твердження:

Антоне, Антоне,
Собака втоне!
Тягни за вушка —
Буде добра юшка.

У проаивалках найпершою сходинкою у створенні образу в прикладі до імені чи інших визначень «героя», які використовуються Мало не в усіх зразках і обираються за співзвучністю з обігруваним словом.

Прозивалки мають чітку ритмічну будову, чітке римування. Рима, як правило, буває точною або наближається до такої. У творах із парною кількістю рядків рима в основному суміжна; у зразках з непарною кількістю суміжна рима зберігається, але з'являється й внутрішня рима у першому рядку. Взагалі внутрішня рима використовується в прозивалках дуже часто і в окремих випадках стає пануючою.

Усе це створює значну інтонаційну багатоманітність жанру, його насиченість цікавими звукосполученнями і свідчить в цілому про формування в дитячій свідомості певних естетичних вимог.

У багатьох поетичних творах дитячого репертуару більш чи менш яскраво виявлений відтінок гри.

Наскрізне порушення пропорцій та співвідношення предметів, їхніх якостей створює своєрідний ігровий «світ навпаки», світ небилиць. Небилиці розраховані на дітей, що вже достатньо орієнтуються в реальних якостях та взаємозв'язках предметів.

Абсурдність ситуацій у пісенних та віршованих небилицях виникає від зміни місць суб'єкта та об'єкта реальної дії, від надання предметам протилежних якостей тощо. Ці недоречності, як правило, не виступають окремо, а насичують твір, поєднуючись у різних комбінаціях.

Гра словом, інтонацією — основний художній прийом звуконаслідкування, зміст яких — уподібнення до голосів та інтонацій навколишнього світу. В українському фольклорі зустрічаємо наслідування звуків дзвона, співу жайворонка, солов'я, жовтобрюха, виття вовка, але чи не найпоширенішою розвагою такого роду було наслідування кумкання жаб. Головне для створення відповідного ефекту — це інтонація і певний добір фонем. «Зовнішній», так би мовити, зміст звуконаслідувань був різноманітний, але в цілому пов'язаний з реальним життям, побутом народу — тут ми знаходимо згадки про ярмарок, чумакування, заробітчанство тощо.

Дитячому фольклору відомі й пародії. Фольклорна пародія відрізняється від літературної тим, що пародіюється не зміст твору, а використовуються лише його форма, певні стабільні ознаки.

У традиційному репертуарі дітей існувала значна група пародій на церковні молитви. Вони майстерно використовували форми молитов, *ЛЖ* ритміку, окремі елементи. Так з'являлися невеликі гумористичні зарисовки, де часом проступають і соціальні антипатії їх виконавців:

Вірую!
Зарівав піп кобилу сірую,
А попадя варила
Та й хвостом сі удавила.

Для розуміння деякої частини творів дитячого фольклору необхідне уявлення про конкретну ситуацію, в якій виконувалася пісенька чи віршик. Діти емоційно реагують на все, що відбувається в їхньому товаристві, і мало не на кожен випадок знаходять своєрідний поетичний коментар. Щоправда, таких «ситуативних» пісеньок та віршиків до нас дійшло не дуже й багато. Одягаються діти після купання в річці, поспішають, намагаючись випередити одне одного, і при цьому приспівують. Треба по-дитячому покарати того, хто чимось завинив, — беруть його «на кра»: качають, торсають, скубують, в залежності від відповіді на поставлені питання. Хтось надмірно намагається бути в центрі уваги, і товариші декламують йому з насмішкою: «Кажу, кажу, варівав дід козу...» Хочеться випросити щось у товариша — є пісенька і для цього, яка на всякий випадок ще й «затаврує» того, хто відмовляє: «Хто дасть, той князь, Хто не дасть, той грязь».

Часом певну ігрову ситуацію для дитини створюють і дорослі. Так, мати, прагнучи, щоб дитина, яка просить хліба, більше рухалася, пропонує їй «поскакати діда». Стрибаючи, дитина у приспівці й описує цю ситуацію: «Скачу, скачу діда...»

Деякі пісенні та віршовані твори за елементами драматизації, які вносяться у їх виконання, наближаються до гри і в своєрідним містком, перекинутим до ігрового фольклору.

Дітям завжди подобалися й скоромовки. Переймаючи від старших, вони легко їх запам'ятовували і залюбки розважались ними.

Ігровий ефект скоромовок будується на навмисному утрудненні вимови певного тексту (часом римованого або ритмізованого), викликаному відповідним розташуванням звуків. Для дітей така розвага має і виразне практичне значення — допомагав формуванню мовного апарату дитини, привчає до складних поєднань звуків.

Важливим моментом дитячої гри є справедливий розподіл ролей серед учасників. У дітей для цього існують різні способи: вимірювання на палиці, вимазування крейдою чи сажею пальця і згадування його в стуленій у кулак руці та ін. Поділ на партії відбувався за допомогою жеребкових примовок. Але найпоширенішим способом розподілу ролей у грі є лічилки.

В основі багатьох з них лежить прихована лічба, часто у вигляді переінакшених числівникових форм.

Розвиваючись, лічилки поповнювалися новими художніми елементами, окрема іноземними словами, які, потрапляючи в нове середовище, викривлялися виконавцями так, що на сьогодні про походження багатьох з них можна говорити лише гіпотетично.

Серед лічилок, які не мають сюжету, в такі, що являють собою лічбу до восьми, десяти, дванадцяти, а їхня лексика — це спотворені форми числівників та слова, що служать їх заміниками. У багатьох лічилках лексика — це так званий «заум», слова, позбавлені сенсу, всуміш з спотвореними іноземними словами. Але часом і в таких творах з'являються окремі осмислені слова й образи, хоча й без певного зв'язку між собою.

Чимало лічилок, що складаються із, вдалося б, цілком зрозумілих слів, теж не мають ясного змісту. Але це не заважало їх популярності у дітей, які люблять деяку загадковість і яких приваблюють яскраві, незвичайні співзвуччя.

Лічилки сюжетні дуже різноманітні. Їх твори, що існують здавна; в них зустрічаються деякі історичні ремінісценції, давні реалії і певна незрозумілість. Твори новіші мають ясний зміст, переважно короткі в сюжетах, їх настрої відчутно споріднені з іншими творами дитячого репертуару. Тож не випадково, що діти часто пристосовують для лічби твори інших жанрів — звичайнісінькі пісеньки, заклички, ігрові приспівки.

У житті дитини гра як основний і найбільш доступний для дитини вид діяльності в певному віці і як важливий засіб духовного й фізичного виховання завжди займала і займає значне місце.

Ігри, зародившись у прадавні часи, розвиваючись, вбирали риси різних суспільних формацій, життєвих укладів. Але водночас вони вберегли й ознаки свого давнього походження.

Колись ігри побутували і серед дорослих, деякі з них становили елемент обрядів. Ще у XIX ст. чимало з них побутувало як серед дітей, так і серед дорослої молоді.

Будь-яка гра — чи то рухлива, чи з елементами драматизації — дав поштовх фантазії й творчій уяві, але мистецьке, художнє начало більшою мірою властиве, безперечно, іграм драматичним.

Найдавнішими за походженням є хороводні драматичні ігри, що колись були частиною весняного календарного обряду і які ще до сьогодні подекуди виконуються саме навесні. Це ігри з темою землеробської праці, в яких і в слові, і в пластиці рухів відтворюється сівба, зростання, збирання, обробка різних рослин. Пісні у хороводних іграх прості, легкі для запам'ятовування. Виконуються вони, як правило, усіма учасниками, що стають колом, а зміст пісні передав відповідними рухами той, хто перебував всередині кола.

Природний інтерес дітей до всього живого сприяв популярності серед них ігор, основними персонажами яких в птахи та звірі. Це

і хороводні драматичні ігри, і драматичні ігри, де дія, рух поєднуються з добре розвинутим діалогом і створюють певний сюжет. Ці ігри часто відтворюють гострі моменти боротьби сильнішого й слабшого: квочка захищає курчат від шуліки, гусенята й козенята стають здобиччю вовка тощо. Участь у такій грі виховувала в дітях почуття Єдності, співчуття до слабшого, давала їм деякі відомості про звички й поведінку тварин.

Особливо багато серед традиційних народних ігор суто спортивних, у яких драматизація поєднується із змагальними моментами — біганням навздогін, наввипередки, пошуком, прориванням кола, а в деяких іграх використовують і спортивні знаряддя — палиці, кулі, м'ячі, камінці, кісточки. Є чимало варіантів гри на вгадування схованої речі.

Чимало з таких ігор супроводжуються своєрідними поетичними вставками, які мають найрізноманітніше призначення — сигналізують про початок гри або якийсь її етап, коментують події, що відбуваються, тощо. В кожному випадку вони збагачують і розвічують гру.

Дитячий фольклор, як невід'ємна частина практичної педагогіки народу, протягом століть формував естетичні смаки дитини, становлячи морально-етичну основу розвитку особистості. В традиції народного виховання його твори сприяли фізичному і моральному здоров'ю, дитини, розвитку її розумових здібностей, підготовці до суспільно-корисної діяльності. Художнє слово, водночас із живими спостереженнями, збагачувало знання про навколишній світ, вчило доброти й співчуття, допомагало самоствердженню.

І переживши віки, ці твори як безцінне багатство передаються новим і новим поколінням.

Публікація творів дитячого фольклору мав давню історію. Вперше коліскова пісня з'явилася на сторінках альманаху «Русалка Дністрова» 1837 р., і ось уже близько 150 років їх записують і друкують вбачачі народної творчості та фольклористи.

До найдавніших записів дитячого фольклору належать публікації у виданнях: «Сборник украинских песен, издаваемый Михайлом Максимовичем. Часть I» (1849), у його праці «Дни и месяцы украинского селянина» (1856), збірниках А. Метлинського «Народные южнорусские песни» (1854), П. Чубинського «Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край» (1872, т. III; 1877, т. IV), Я. Головацького «Народные песни Галицкой и Угорской Руси» (1878) і багатьох інших.

Особливо активно публікуються вони наприкінці XIX — на початку XX ст.—значними добірками в часописах «Киевская старина» (1893, т. 42; 1898, т. 61), «Этнографическое обозрение», «Етнографічний збірник» (1898, т. V), «Харьковский сборник» (1895, вип. 9), «Матеріали до українсько-руської етнології» (1907, т. IX). «Игры крестьянских

детей в Купьяском уезде» П. Иванова (1880) і досі лишаються найбагатшим зібранням українських народних ігор, а його добірка дитячого фольклору, також а Харківщини («Этнографическое обозрение», 1897, № 1), вперше представила це явище у всій його багатоманітності

Найаначнішою добіркою колискових пісень були записи В. Милорадовича з Полтавщини («Народные обряды и песни Лубенского уезда, Полтавской губернии, записанные в 1888—1895 гг.» (1897).

У перші дореволюційні десятиріччя чимало своїх записів, в тому числі й дитячого фольклору, публікують відомі фольклористи-музикознавці К. Квітка, Ф. Колесса, М. Гайдай. Чимало фольклорних зразків містила праця Н. Заглади «Побут селянської дитини» (1929). Серед найповніших видань, здійснених за радянського часу, можна назвати збірники «Дитячий фольклор» (1962), «Мальована колисочка» (1974), «Дитячий фольклор. Коліскові пісні та забавляння» (1984). Кращі вразки дитячого фольклору, взяті з цих видань, а також ряд надрукованих записів, що вберігаються у рукописних фондах Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР, використано при підготовці цього збірника.

Галина Доеженюк

Щ

КОЛИСКОВІ ПІСНІ

ОЙ ХОДИТЬ СОН КОЛО ВІКОН

Ой ходить сов коло вікон,
А дрімота коло плота.
Питається сон дрімоти:
— Де ми будем ночувати?
— Де хатинка тепленькая,
Де дитинка маленькая,

Там ми будем ночувати,
Мале дитя присипляти.
Щоб вирросло, не змарніло,
Щоб тяженько не хворіло,
Сили й розуму набралось,
Своїх батьків потішало.

ХОДИТЬ ДРІМОТА КОЛО ПЛОТА

Ходить дрімота коло плота,
А сон коло вікон.
Питається сон дрімоти:
— А де будем ночувати?
— Де хатина тепленька,
Де дитина маленька.
Ти ляжеш у ніжках,
А я ляжу в головах.
Ти будеш дрімати,
А я буду присипляти.
Щоб спало — не плакало,
Щоб росло — не боліло
На головоньку, на все тіло.

ОЙ ХОДИВ СОН ПО УЛИЦІ

Ой ходив сон по улиці
В тоненькій білій кошулиці
Та здибав дрімоту
Коло бідного плота.
Питається сон дрімоти:
— Де будемо ночувати?
— Де хатинка тепленькая,
Де дитинка маленькая,
Там будемо ночувати,
Дитиноньку усипляти.

ОЙ ХОДИТЬ СОН ПО УЛОНЬЦІ

Ой ходить сон по улоньці
В білесенькій копулоящі.
Слоняється, тиняється,
Господоньки питається:
— А де хатка теплесенька
І дитина малесенька?
Туди піду ночувати
І дитину колихати.
— А у нас хата тепленькая
І дитина маленькая.

Ходи до нас ночувати
І дитину колихати.
Ходи, сонку, в колисочку,
Приспи нашу дитиночку!

ОЙ ХОДИТЬ СОН ПО ДОЛИНІ

Ой ходить сон по долині (2)
У червоній козушці. (2)
Кличе мати до дитини: (2)
— Іди, сонку, в колисоньку, (2)
Приспи мою дитиноньку. (2)

ХОДИТЬ СОНКО ПО ДОЛИНІ

Ходить сонко по долині,
Кличе мати до дитини:
— Ходи, сонко, в колисоньку,
Приспи мою дитиноньку.
Бо ти чужих присипляєш,
А ти мою розбуджаєш.—
Ходить сонко й по долині,
Кличе мати й до дитини.

ТА ХОДИТЬ СОН ПО ХАТІ

Та ходить сон по хаті,
Питається дитяти:
— Чи се тая дитина,
Що з білими плечима,
Із карими очима,
На пухових подушках,
На шовкових пелюшках?

ХОДИТЬ КОТИК ПО РОЛІ

Ходить котик по ролі,
г Носить сонок в рукаві,
Носить, носить та й продав,

А нашому Шурочці так дав.
Чужим діткам по жменечці,
А нашому Шурочці по мірочці

КОЛИСОЧКА ХИТЬ-ХИТЬ

Колисочка хить-хить,
А Панасик спить, спить.
Колисочка хитнулася,
Панасику гикнулося.
Ворітечка скрип-скрип,
А Панасик спить, спить.
Ворітечка вклякнулися,
Панасики проснулися.

^ БАЮ, БАЮ, БАЮ

Баю, баю, баю!
Дровець нарубаю
І в печі натоплю:
Буде тепло в хаті,
Буде дитя спати.

ОЙ У ЛІСКУ НА ГОРІШКУ

Ой у ліску на горішку
Там хатинка новенька.
Там хатинка новенькая,
Там дитинка маленькая.
Ми дитинку будем колисати
І самі будем спати.

ОЙ НУ, КОТИК, КОТИНО

Ой ну, котик, котино,
Засни, мала дитино,
Засни, засни, задрімай
Та нічого не думай.
А-а-а, а-а-а, а-а!

ОЙ БАЮ МІЙ, БАЮ

Ой баю мій, баю,
«Котка» заспіваю,
Щоб дитятко спало,
Горенька не знало.
А-а, а-а, а!
Щоб дитятко спало,
Щасливим зростало.
А-а, а-а, а!
Щоб дитятко спало,
Здоровим зростало.
А-а, а-а, а!
Ой баю мій, баю,
«Котка» заспіваю,
А-а, а-а, а!

БАЮ, БАЮ, ДИТИНО

Баю, баю, дитино,
Пора засипати.
Завтра рано прокинешся,
Біленько умнешся.
Люлі, люлечкику,
Звари, мамо, кулешику
В маленькому горшати
Маленькому дитяті.

ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ, СПИ, СИНУЛЮ

Люлю, люлю, спи, синюлю,
Спи, маленький, міцно,
Лягай спати вчасно,
Будеш жити щасно.

ОЙ ЛЮЛІ, ЛЮЛЕЧКИ

Ой люлі, люлечки,
Засніть, малі діточки,
Мої малі, малесенькі,

Дітки мої дрібнесенькі.
Ой ну, дітки дрібнесенькі,
Ви ж мені всі ріднесенькі.

А-А-А, А-А-А, КОТОЧОК

А-а-а, а-а-а, коточок,
Спи, мій синочок.
Спи сном-дрімотою,
Добром-охотою,
А-а-а.

БАСЧКИ, БАСЧКИ

Баечки, басчки,
Байте «кота»,
Мамочки, мамочки,
Колишіть дитя.
Мамочки, нянечки
У лісок пішли
Та дитині сон принесли.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, КОТЕ-КОТИНКУ

Ой ну, люлі, коте-котинку!
Та виорем нивку,
Та посієм материнку,
Материнку будем рвать,
Малу дитинку колихать,
Мала дитинка буде спать.
Заколихавши та свою дитинку,
Побіжу я на часинку.
На часинку, на час, на часочок
Пішла в вишневий садочок,
Чую своєї дитини голосочок.

А-А, ЛЮЛЮ .

А-а, люлю,
 Треба ложки, треба й миски,
 Треба няньки до колиски,
 А-а...
 Няньці треба їсти дати,
 Щоб уміла колисати,
 А-а, а-а, а-а, аї

А-А-АА, ЛЮШ

А-а-а-а, люлі,
 Чужим дітям дулі,
 А нашому калачі,
 Щоб спало вдень і вночі.
 Щоб голівка не боліла,
 А щоб тіло не хиріло.

БАЮ, БАЮ, ЛЮЛІ

Баю, баю, люлі,
 А котику дулі,
 А Панасу калачі,
 Щоб спав удень і вночі.
 А вночі — на печі,
 А вранці — на лавці.
 Вранці — на лавці,
 А вдень — у колисці,
 А ввечері — у сінях
 На пухових подушках.
 Мати буде сповивати,
 Панасика годувати.

Е-Е-Е, ЛЮЛІ

Е-е-е, люлі,
 Дам котові дулі,
 А тобі дам калачі,
 Щоб спав удень і вночі.

Е-е-е, люлі,
 Питала зозулі,
 Скільки тобі жити.
 Зозуля кувала,
 Правдоньку казала:
 — Будеш сто літ жити,
 В золоті ходити,
 Матір шанувати,
 Вік догодувати.

ОЙ ЛЮЛЕЧКИ, ЛЮЛІ

Ой люлечки, люлі,
 Чужим дітям дулі,
 А нашому калачі,
 Щоб спав удень і вночі
 Із кицькою на печі.
 Киця буде воркотати,
 А дитина буде спати.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, КОЛИШУ ТЯ

Ой спи, дитя, колишу тя, (2)
 Як не заснеш, покину тя.
 Люляй, люляй, очка стуляй, (2)
 Стуляй обі, засни собі.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, КОЛИШУ ТЬ

Ой спи, дитя, колишу те,
 Як ти заснеш, я лишу те.
 Як ти заснеш на годину,
 Я те лишу на всю днину.
 Ой спи, дитя, колишу те,
 Як ти заснеш, я дишу те.
 Відійду те в чисте поле,
 Спи, Марисю, спи, соколе.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, КОЛИШУ ТЯ

Ой спи, дитя, колишу тя,
Скоро заснеш — відійду тя.
Бодай спало, не плакало,
Бодай росло, не боліло —
Отцю, матці на потіху,
Добрим людям на послугу.

ОЙ СПИ, ДИТІ, БЕЗ ПОВИТТІ

Ой спи, диті, без повитті,
Прийде мати та й пов'є ті
А в тоненькі пеленочки,
А в едwabні китайочки.
Ой спи, диті, без повитті,
Прийде мати та й пов'є ті.
Пішла в поле на роботу,
Та не прийде, аж в суботу.
Ой спи, диті, колишу ті,
Ой як уснеш, я лишу ті.
Ой спи довго, рости борзо
Вітцю й матці на потіху,
Добрим людям на послугу.
Аби лихим не служити,
Бо їм не мож догодити.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, БЕЗ ПОВИТТЯ, СПИ БЕЗ ПЕЛЕНОЧОК

Ой спи, дитя, без повиття, спи без пеленочок,
Мамка прийде, тебе впів'є в тоненький рубочок
А шовковий повивачок, пеленка тоненька,
Щоби спала, не плакала дитина маленька.
Щоби спало — не плакало, росло — не боліло
Ані ручки, ані ніжки, ні біленьке тіло.
Ані ручки, ані ніжки, ні тіло, ні тіло,
Аби моїй матіноньці от не надоїло.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, БЕЗ СПОВИТТЯ

Ой спи, дитя, без сповиття,
Поки мати з поля прийде
Да принесе три квіточки:
Одна буде дрімливая,
Друга буде сонливая,
А третя щасливая.
Ой щоб спало, щастя мало,
Да щоб росло, не боліло,
На серденько не скорбіло!
Ой рісточки у кісточки,
Здоров'ячко на сердечко,
Розум добрий в головоньку,
Соньки-дрімки у віченьки!

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ДИТЯ, СПАТЬ

Ой ну, люлі, дитя, спаті
Пішла мати жито жать
Та й вижала три квітки:
Що первую сонливу,
А другу дрімливу,
А третю щасливу.
Ой щоб воно спало,
Щастя-долю мало
І добрую годину
На малую дитину.
Ой щоб воно спало
І спати хотіло,
Як квіт, червоніло.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, БЕЗ СПОВИТТЯ

Ой спи, дитя, без сповиття,
Без маленьких пелюшечок,
Поки мати з поля прийде
Та принесе три квіточки,
Та положе в головочки.
Одна квітка зросливая,

Друге квітка, шасливая,
А третяя дрімливая;
А щоб спало, Щастя мало,
Як квіточка процвітало,
Як квіточка у садочку,
Так дитинка в повиточку.
Як яблучко на яблуньці,
Так дитинка в колисоньці.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, КОЛИШУ ТЯ

Ой спи, дитя, колишу тя,
А як заснеш, то лишу тя.
Покину тя з колисочков,
Сама піду за зіллячком,
Андрійкові за спаннячком.
Ой зіллячко, щоб пахло,
А спаннячко, щоби спало.

ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ, КОЛИШУ ТІ

Люлю, люлю, колишу ті,
Як ти заснеш, то лишу ті.
Піду в поле по зілленько,
Дитиноньці по спанеиько,
Принесу ті теє спане,
Будеш спати аж до ране.

ОЙ НУ-НУ-НУ, КОПИНО

Ой ну-ну-ну, котнно,
Засни, мала дитино.
Як заснеш, покину
І піду сама в долину
По червону калину.

СПИ, ДИТЯТКО, КОЛИШУ ТЯ

Спи, дитятко, колишу тя,
А як заснеш, то лишу тя.
Піду в гори на ягоди,
А в долини на малини.
Чужим дітям зелененькі,
А моему пристигленькі.
Гіркі ж мої малиноньки,
Збавила-м си дитиноньки.

ОЙ ТИ, КОТЕ МУРУГИЙ

Ой ти, коте муругий,
Коли б такий нам другий,
Щоб вас була пара,
Щоб дитина спала.
Вона б спала, щастя мала,
Як квіточка у садочку,
Так дитина в повиточку.
Як вишенька на вишеньці,
Так дитина в колисоньці.

СПИ, ДИТЯ, В КОЛИСОЧЦІ

Спи, дитя, в колисочці,
Як угорок в долиноньці.
Щоби-с спало, не плакало,
Щоби-с росло, не боліло
Ні головка, ні все тіло,
Щоби личко не марніло.
Щоби-с росло на потіху,
А добрим людям на послугу.

ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, ЛЮЛІЧЕНЬКА

Люлі, люлі, люліченька,
Колихаю онученька,
Щоб' здоровий виростав,

ОЙ СПИ, ДИТЯ, КОЛИШУ ТЯ

Ой спи, дитя, колишу тя,
Скоро заснеш — відійду тя.
Бодай спало, не плакало,
Бодай росло, не боліло —
Отцю, матці на потіху,
Добрим людям на послугу.

ОЙ СПИ, ДИТІ, БЕЗ ПОВИТТІ

Ой спи, диті, без повитті,
Прийде мати та й пов'є ті
А в тоненькі пеленочки,
А в едwabні китайочки.
Ой спи, диті, без повитті,
Прийде мати та й пов'є ті.
Пішла в поле на роботу,
Та не прийде, аж в суботу.
Ой спи, диті, колишу ті,
Ой як уснеш, я лишу ті.
Ой спи довго, рости борзо
Вітцю й матці на потіху,
Добрим людям на послугу.
Аби лихим не служити,
Бо їм не мож догодити.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, БЕЗ ПОВИТТЯ, СПИ БЕЗ ПЕЛЕНОЧОК

Ой спи, дитя, без повиття, спи без пеленочок,
Мамка прийде, тебе впів'є в тоненький рубочок
А шовковий повивачок, пеленка тоненька,
Щоби спала, не плакала дитина маленька.
Щоби спало — не плакало, росло — не боліло
Ані ручки, ані ніжки, ні біленьке тіло.
Ані ручки, ані ніжки, ні тіло, ні тіло,
Аби моїй матіноньці от не надоїло.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, БЕЗ СПОВИТТЯ

Ой спи, дитя, без сповиття,
Поки мати з поля прийде
Да принесе три квіточки:
Одна буде дрімливая,
Друга буде сонливая,
А третя щасливая.
Ой щоб спало, щастя мало,
Да щоб росло, не боліло,
На серденько не скорбілої
Ой рісточки у кісточки,
Здоров'ячко на сердечко,
Розум добрий в головоньку,
Соньки-дрімки у віченьки!

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ДИТЯ, СПАТЬ

Ой ну, люлі, дитя, спать!
Пішла мати жито жать
Та й вижала три квітки:
Що первую сонливу,
А другу дрімливу,
А третю щасливу.
Ой щоб воно спало,
Щастя-долю мало
І добрую годину
На малую дитину.
Ой щоб воно спало
І спати хотіло,
Як квіт, червоніло.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, БЕЗ СПОВИТТЯ

Ой спи, дитя, без сповиття,
Без маленьких пелюшечок,
Поки мати з поля прийде
Та принесе три квіточки,
Та положе в головочки.
Одна квітка зросливая,

Друга квітка, щасливая,
А третя дрімливая:
Лі щоб спало, щастя мало,
Як квіточка процвітало,
Як квіточка у садочку,
Так дитинка в повіточку.
Як яблучко на яблунці,
Так дитинка в колисоньці.

ОЙ СПИ, ДИТЯ, КОЛИШУ ТЯ

Ой сни, дитя, колишу тя,
А як заснеш, то лишу тя.
Покину тя з колисочков,
Сама піду за зіллячком,
Андрійкові за спаннячком.
Ой зіллячко, щоб пахло,
А спаннячко, щоби спало.

ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ, КОЛИШУ ТІ

Люлю, люлю, колишу ті,
Як ти заснеш, то лишу ті.
Піду в поле по зіллячко,
Дитиноньці по спаненько,
Принесу ті тев спаньв,
Будеш спати аж до ране.

ОЙ НУ-НУ-НУ, КОТИНО

Ой ну-ну-ну, котнно,
Засни, мала дитино.
Як заснеш, покину
І піду сама в долину
По червову калину.

СПЯ, ДИТЯТКО, КОЛИШУ ТЯ

Спи, Дитятко, колишу тя,
А як заснеш, то лишу тя.
Піду в гори на ягоди,
А в долини на малини.
Чужим дітям зелененькі,
А моему пристигленькі.
Гіркі ж мої малиноньки,
Збавила-м си дитиноньки.

ОЙ ТИ, КОТЕ МУРУГИЙ

Ой ти, коте муругий,
Коли б такий нам другий,
Щоб вас була пара,
Щоб дитина спала.
Вона б спала, щастя мала,
Як квіточка у садочку,
Так дитина в повіточку.
Як вишенька на вишеньці,
Так дитина в колисоньці.

СПИ, ДИТЯ, В КОЛИСОЧЦІ

Спи, дитя, в колисочці,
Як угорок в долиноньці.
Щоби-с спало, не плакало,
Щоби-с росло, не боліло
Ні головка, ні все тіло,
Щоби личко не марніло.
Щоби-с росло на потіху,
А добрим людям на послугу.

ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, ЛЮЛІЧЕНЬКА

Люлі, люлі, люліченька,
Колихаю онученька,
Щоб" здоровий виростав,

Ряст-травиченьку топтав,
Був як маків первоцвіт,
Много літ, ой много літ.
А-а, а!

ОЙ СПИ, СИНУ, СПИ, ДИТИНО, УСТАНЬ ЗДОРОВЕНЬКИЙ

Ой спи, сину, спи, дитино, устань здоровенький,
Аби а тебе легінь виріс дужий, хорошенький.

Ой гойдайся, колисайся, дитина маленька,
Коби спала, не плакала, росла здоровенька.

Ой туду, каже, туду, дитинка малая,
Виросточок би ти добрий, долька щасливая.

ТА ОЙ ЛЮЛЮ, МАЛЕНЬКОЕ *

Та ой люлю, маленькое,
Люлю, маленькое.
Коли тебе виколишу
Та на великое?
Спи, дітино, у колисці
До самого рана.
Із тобою буде спати
Твоя рідна мама.

СПИ, МАРІЙКО, УДЕНЬ, УДЕНЬ*

Спи, Марійко, удень, удень,
Спи, Марійко, внічку,
Висипляй си таку дольку,
Як у траві чічку.

* Зірочкою надалі позначено вразки,
до яких подано окремі примітки.

А Марійка, як виросте,
Піде з коровками,
Назбирав ягідочок
Обома ручками.

ОЙ ПОВІШУ КОЛИСОЧКУ У ПОПОВУ ДУЛЮ

Ой повішу колисочку у попову дулю,
Буде вітрець повівати — люлю, синку, люлю.
А дуленька буде цвісти та й буде родити,
А дитинка буде рости та й буде ходити.
А дуленька буде цвісти, буде опадати,
А дитинка буде іти та й буде збирати.

АЙ ЦЮ, ЛЮЛЮ, КОЛИШУ ТЯ

Ай цю, люлю, колишу тя,
Як ти заснеш, я лишу тя. (2)

Сама піду на роботу
Та вже прийду аж в суботу. (2)

Принесу ти калиночку
Та й затичу головочку. (2)

Калинонька буде цвісти,
А дитинка буде рости. (2)

Калинонька ме впадати,
Дитинонька ме збирати. (2)

ЛЮЛЯЙ, ЛЮЛЯЙ, МІЙ СИНОЧКУ

Люляй, люляй, мій синочку,
Справлю тобі колисочку.
Справлю тобі колисочку
Та й повішу на дубочку.

¹ би сонце зійде, обігріє,
Листок впаде та й накрив.
Будуть пташки прилітати та й будуть
співати,
Дитиночку малесеньку будуть присипляти.

Люляй, люляй, мій синочку, лем ся не
скарбуляй

З коліски нової до землі чорної.
Гейчи мені, гейчи, не в дона мамці:
Мамця пішла в поле, спи, білий соколе.

ПОВІШУ Я КОЛІСОЧКУ

Повішу я колісочку
В темнім лісі
На липочку,
В темнім «сі
На липочку.
Буде вітрець повівати,
Мале дитя колісати.
Будуть пташки прилітати
Та будуть співати,
Дитиночку маденечку
Будуть присипляти.

ОЙ ПОВІШУ КОЛІСОЧКУ У ПОЛІ, У НОЦІ

Ой повішу колісочку у полі, у полі,
Будуть дитя колісати соколи, соколи.
Я повішу колісочку та на ожиночку,
Буде вітрець колісати малу дитиночку.
Прилетіла зозуленька, сіла на калину,
Крилоньками фиркотіла, збудила дитину.
Бодай 8 тебе, аозуленько, сиве пір'є впало,
ЗбудЕла-с ми дитиноньку, ще би було спало.

НОВІШУ Я КОЛІСОЧКУ НА ДУБОЧКУ

Повішу я колісочку на дуоочку,
Люлі, люлі, засни, поспи, мій синочку.
Буде вітрик повівати
І синочка коліхати,
З дуба листя опадати
Та синочка «вбавляти.
Буда оонвчно сіяти,
Між листячком наглядати,
Між листячком заглядати
І синочка цілувати.

ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, ЛЮЛЕЧКИ

Люлі, люлі, люлечки,
Шовковії вервечки,
Мальовані бильця,
Заколишу чорнобривця.
Заколишу, важюляю,
Сама піду погуляю.

А-А, А-А, КОТИНО

А-а, а-а, котнно
З сіренькими очима.
Колісочка данська,
Дихшочка панська;
Насипочка шовкова,
Подушечка пухова,
Колісочка новая,
Дитиночка малая.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ ДА ЛЮЛЕЧКИ

Ой ну, люлі да люлечки,
Шовковії да вервечки,
Золотії да крющечки,

Мережана да понінка,
Колисочка да новенька,
Спи, дитиночка маленька.

КОЛИШИСЯ, КОЛИСОЧКО *

Колишися, колисочко
Та й нова, новенька.
Най ся в тобі виколише
Дитина маленька.

Та ой люлі, каже, люлі,
Маленьку дитину.
А я собі приколишу
Малу соколину.

Та ой люлю, Марьку, люлю,
А ци люлю, люлю.
Та я собі приколишу
Марійку-зозулю.

Та ой мала Марько, мала,
Я тебе колишу,
Та я тебе, циганочко,
Ніколи не лишу.

Та ой мала Марько, мала,
Колишу маленьку.
Та я собі приколишу
Циганку біленьку.

**КОЛИШСЯ МІ, КОЛИШ,
КОЛИСОЧКО НОВА**

Колишся мі, колиш, колисочко нова,
Колишу я в тобі білого пахола.
Колишся мі, колиш, колисочко, сама,
Жеби я си пішла до роботи зрана.
Колишся мі, колиш, колисочко, сама,
Бо як ти не будеш, та будеш скляняна.

**сга* ДИТИНКО, В КОЛИСОЧЦІ
ТА Й ЁЕЛИКА РОСТИ**

Спи, дитинко, в колисочці та й велика рости,
Чий ся мамка дочекає від тебе радості.
Я повішу колисочку в лісі на дубочку,
Буде вітер колисати мою дитиночку.

Буде вітер колисати, дощик покрапляти,
Будуть пташки прилітати дитині співати.

Будуть пташки прилітати дитині співати,
Буде моя дитиночка здоровенька спати.

Люлю, люлю, дитиночко, в новій колисочці,
Спи шаслива, не докучай своїй матіночці.

Ой спи, дитя, без повиття, я тебе колишу,
А як уснеш, дитиночко, трошки тебе лишу.

**КОЛИСОЧКА ЯВОРОВА,
ПОВИВАЧ БІЛЕНЬКИЙ**

Колисочка яворова, повивач біленький,
Колишу тя й не лишу тя, ангеле маленький.
Я повішу колисочку й на дуба, на дуба,
А я собі й виколишу сивого голуба.
Я повішу й колисочку а й на ябліночку,
Буде вітер колисати мою дитиночку.
Буде вітер колисати, а пташки співати,
Буде моя й дитиночка вгору підростати.
Я колишу дитиночку, й вона буде спати,
А я піду, молоденька, пшениченьку жати.

**ВОРОЗОЧКИ З ОЖИНОЧКИ,
КОЛИСКА З ГОРІХА**

Ворозочки з ожиночки, коляска з горіха,
Колише сі у колисці мамина потіха.
Коби тебе, дитиночка, нічо не боліло —

Ані ручки, ані ніжки, ні біленьке тіло.
 Ой летіла аоаулечка через садовину
 Та впустила сиве перце, скорнела дитину.
 \$одай 8 тебе, зозулечко, все пір'я упало:
 Окорнвла-с ии дитиночку, ще би було спало,

ОЙ СПИ, ДИТЯ, В КОЛИСОНЬЦІ

Ой спи, дитя, в колисоньці,
 Як горошок в билиноньці,
 Буде вітер повівати
 Та й горошком колисати;
 Як горошок ватркоче,
 Тоді Гаія спати схоче.

КОЛИШУ ТІ, КОЛИСОЧКО, ЛЕГОНЬКО, ЛЕГОНЬКО

Колишу ті, колисочко, легонько, легонько,
 Аби-м скоро вколисала свою дитиноньку.
 Колиши сі, колисочко, колиши сі сама,
 Най спить дитя, спочивав до самого рана.
 А гуш, мушки, від колиски, дитя буде спати,
 А я буду колисати, дитині співати.
 А тпрус, кота, 8а ворота, не диви сі в люлю,
 Бо я свеї дитиночки нині не утулю.
 А тпрус, кота, із колиски, не йди в люлю спати,
 Бо я буду у колисці дитину люляти.
 Колисочко кедровая, колиши сі сама.
 Аби спала дитиночка, спала — не плакала.
 Колиши сі, дитиночко, в новій колисочці,
 Як зелений огірочок на шумилиночці.

СПИ ТИ, КОТЕ-ДИТИНОЧКО

Спи ти, коте-дитиночко,
 Та й в тій колищні,
 Як горішок-лушиночок
 В зеленій ліщині.

Щоби слало, не плакало,
 Нічо не боліло,
 Ні рученьки, ні ніженьки,
 Ні маленьке тіло.

Ой діти, мої діти,
 Де вас маю діти?
 Покладу вас в карабушку,
 Мете шкреботіти.

Ой діти, мої діти,
 Дрібонька полова,
 Ото я вас вибавлю,
 Коби я здорова.

ОЙ ЛЮ-ЛЮ-ЛЮ, ЛЮЛІ

Ой лю-лю-лю, люлі,
 Налетіли гулі
 Та сіли на люлі.
 Стали думать ще й гадать,
 Чим синопка годувать.
 Годувати кашкою,
 Напувати бражкой.
 Що кашка добренька,
 А бражка п'яненька.
 Дитина маленька спатоньки раденька.

ОЙ ЛЮЛІ, ОЙ ЛЮЛІ

Ой люлі, ой люлі,
 Налетіли гоголі,
 Посідали на люлі.
 Стали думать і гадать,
 Що Русланикові дать:
 Чи булі, чи кека,
 Чи грошей на медок,
 Чи червоних ягідок.
 Ні булі, ні кека.
 Ні грошей на медок,
 А червоних ягідок.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛКЩ *

Ой ну, люлі, люлі,
Налинули гулі.
Сіли на воротях
В червоних чоботях.
Сіли на колісці
В червонім намисті.
Стали думать і гадать,
Чим дитину годувать:
Чи вареничком
Із вареннячком,
Чи кутицею
Із ситицею,
Чи кашкою, чи борщем,
Чи по спині деркачем?

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛІ

Ой ну, люлі, люлі,
Налетіли гулі,
Посідали та й на люлі.
Стали думать ще й гадать,
Чим дитину годувать:
Чи булками, чи медами,
Чи різками, чи дубцями?
Посідали гулі на воротях
У червоненьких та чоботях.
А я піду познімаю,
На ніженьки понадіваю.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ТРЕБА СПАТИ

Ой ну, люлі, треба спати,
А я буду колихати.
Заколишу, загойдаю,
Сама піду погуляю
До тихого та Дунаю,
Да в Дунаю розпитаю,
Ой чим дитя годувати:

Чи кашкою, чи молочком,
Чи солоденьким медочком?
Од Дунаю — до криниці
Та й нап'юся там водиці.
Там водиця холоденька,
Спи, дитиночка маленька.
А ти, коте, іди з хати,
Мале дитя буде спати.
Ой щоб спало і ходило
Да на ручки й ніжки не боліло,
На головоньку здоровіло,
А на серденьку шасливіло.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛІ

Ой ну, люлі, люлі,
Налетіли гулі
Із чужої сторони
До нашої дитини.
Стали думать і гадать,
Чим дитину дарувать:
Чи соньками, чи дрімками,
Червоними ягідками?
Соньки, дрімки в головоньки,
А ростоньки в костоньки,
Розум добрий в головоньку.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛІ

Ой ну, люлі, люлі!
Прилинули гулі
Та й сіли на люлі.
Стали думати-гадати,
Чим дитину дарувати.
Дали йому три квіточки:
Одну квітку сонливаю,
Другу квітку дрімливаю,
А третю шасливаю.

Г

оа НУ, люлі, люлі

Ой ну, люлі, люлі,
Налетіли гулі,
Посідали на дулі.
Стали дульку трусити,
Стали дітки просити.
Вони дульки не дали,
Колисочку одняли.

КОТУ, КОТУ, КОТУСЮ

Коту, коту, котусю,
Займи нашу телусю
Та пожени на пашу, —
Дасть молока на кашу.
Будем кашу варить,
Будем Галю кормить.
А дитиночка маненька
Вони каші раденька.

Ой НУ, ЛЮЛІ, ДА ЛЮДЕШУ

Ой ну, люлі, на яолешу,
Наваримо да кулешу
У новенькому горщаті
Маленькому дитяті.
Ой ну, люлі, да люлечки,
Шовковії да вервечки,
Мальовані бильця,
Колишу чорнобривця.
Чорнобривець та не спить,
Треба його дубцем бить.

СКАКАВ КОТИК ПО ПЛОТКУ

Скакав котик по плотку
В червоному чобітку.
Треба котка догнати,

7\$ \

Чобітки відняте
дитину ввутья —
Побіжить гуляти.
Люлі, люлі,
Чужим діткам дулі,
А моему калачі,
Щоб спало вдень і вночі.

ОЙ ЛЕТІВ ШПАК

Ой летів шпак
Черев мав
Та й сів на воротях
В червоних чоботях;
Треба в його чоботи зняти
Та Платонові дати,
Щоб пішов він гуляти,
Калину ламати,
На дорожку складати.
А з дорожки на возок,
А з возочка на торжок.

УПАВ КОТКО З ЛИПКИ

Упав котко 8 линки
Та одбив собі хрипни.
Сидить під лозою
І плаче сльозою.
Ходить котко по плотку
В червоному чобітку.
Ходім котка зловимо,
Чобіток знімемо,
Малому хлопчику одінемо.

оа НУ, люді, люлі

Ой ну, люлі, люлі,
Налетіли гулі,
Сіли на воротях

В червоних чоботях.
А ти, Вавю, не гуляй,
Піди гулі позганяй,
Чобіточки познімай!
І матері парку,
І батькові парку,
І Ванюші парку!

ОЙ КІТ-ВОРКІТ

Ой кіт-воркіт
На віконечко скік,
А в віконечка на торжок,
Купив собі кожушок,
І шапочку бобровую,
І стьожечку шовковую.
Треба з котка зняти,
А дитині дати,
Щоб тепленько було спати.

У НАС КІТ — БАЛАМУТ

У нас кіт — баламут
Та поїхав у Бахмут
Купувати киці кожуха.
Треба а киці зняти
Та дитя укрити,
Щоб було тепленько спати.

ГОЙДА, ЛЮЛЮ, ГОЙДАША!

Гойда, люлю, гойдаша!
Пішла киця на торжок
Купувати кожушок.
А ми з киці здеремо
Та й дитину вберемо.

Е-Е, Е-Е, ГОПА-ПА

Е-е, е-е, гопа-па,
Та й підемо до попа
Позичити корита.
Нема попа дома —
Поїхав по дрова,
Тільки попеветя
Шиють чоботята.
Цап міряв — малії,
Кіт міряв — вузькії,
На Марусю шиті,
Підківки підбиті,
Е-е, люлюсю,
Люлю, люлю, люлю.

ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, ПРИЛЕТІЛИ ГУЛІ

Люлі, люлі,
Прилетіли гулі
Та й сіли на люлі.
Ой ви, гулі, не гудіть,
Колисочки не будіть.
Колисочка питається,
Санюшечці дримається.
Е-е, е-е, я!

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛІ

Ой ну, люлі, люлі,
Налетіли гулі
Та сіли на люлі,
Сіли на воротях
В червоних чоботях.
Ворітечка скрип-скрип,
Мале дитя спить, спить.
Цитьте, гулі, не гудіть,
Мале дитя не будіть,
Бо дитятко маленьке,

Воно спати раденьке.
А дитятко буде спать
Та не буде плакать.
А, а, а!

А-А-А-А, ЛЮЛІ

А-а-а-а, люлі,
Прилетіли гулі,
Сіли на воротях
В червових чоботях.
Ой ходіте, гулі,
Ой ходіть до хати
Дитину качати.
А гуля біленька,
Дитина маленька,
Посиплемо пшенички,
Поставимо водички.
Гуля наїється,
Гуля нап'ється,
Здійметься на крильця,
Полепить у садочок
їсти ягідочок.

ОЙ НЕ ЩЕБЕЧИ

Ой не щєбєчи,
Ой не щєбєчи,
Ти сивий соколочку,
Бо ти ми збудиш,
Бо ти ми збудиш
Маленьку дитиночку.

ОЙ У САДУ ЗЕЛЕНЕНЬКІМ ПТАШАТА
СПІВАЮТЬ

Ой у саду зелененькім пташата співають,
Ой маленькій дитиночці спатоньки не дають.
Ой пташата погодую, не будуть співати,

А дитина солоденька буде я яюлі спати.
Люлю, люлю, дитиночко, спи у холодочку,
Полетіли пташенята — тихо у садочку.

ЛІТАВ, ЛІТАВ ЧОРНИЙ ШПАК

Лігав, лігав чорний шпак,
Він воауленьну шукав.
Баю, баю, баю, бай!

Зозуленька сизокрила
На колисочці сиділа.
Баю, баю, баю, бай!

На колисочці сиділа,
Івашечка все гляділа.
Баю, баю, баю, бай!

Колисочка та окрилить,
Івашечко мій не снить.
Баю, баю, баю, бай!

Івашечко, ти ааени,
Нас на улицю й пусти.
Баю, баю, баю, бай!

КОТИКУ СІРЕНЬКИЙ

Котику сіренький,
Котику біленький,
Котку волохатий,
Не ходи по хаті,
Не ходи по хаті,
Не буди дитяти.
Дитя буде спати,
Котик воркотати.
Ой на kota воркота,
На дитину дрімота.
А-«, а-а, а-а, я!

КОТЕЧСІРИЙ, КОТЕ БІЛИЙ

Коте сірий, коте білий,
Коте волохатий,
Не ходи ти, не блуди ти
До нашої хати.
Бо у нас в лихий пес,
Як ті вкуси, то ти вмреш.
А на ката воркота,
На Гандзюню сон-дрімота.
Піди, коцю, в сім'є,
Наша Гандзя дрім'є.
Піди, коцю, в льон, в льон,
Принеси їй сон, сон.

КОТУ СІРИЙ, КОТУ БІЛИЙ

Коту сірий, коту білий,
Не ходи по хаті,
Не цокоти чобітками
Й не збуди дитяти.
Воно іще манесеньке
І спатоньки радесеньке.

ОЙ НЕ ХОДИ, КОТЕ, КОЛО ГАЮ

Ой не ходи, коте, коло гаю,
Поки я дитятко нагуляю.
Ой не ходи, коте, коло комишу,
Поки я дитятко заколишу.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, КОТІВ ДВА

Ой ну, люлі, котів два,
Сіренькі обидва.
Ой ти, коту-рябку,
Та вимети хатку;
Ой ти, коте сірий,

"Та вимети сіни;
Коте волохатий,
Не ходи біля хати,
А йди, коте, в хатку
Качати дитятко,
Бо у нас дитя маленьке,
Воно спатки раденьке.

А-А-А, КОТІВ ДВА

А-а-а, котів два,
Сірі, білі обидва.
Сірі, білі, волохаті,
Не ходіте коло хати,
Не будіть нашого дитяти.
У нас дитя маленьке,
Воно спати раденьке.
Хоч раденьке, та не спить,
Треба його дубцем бить.
А хоч треба, та не б'єм.
Малюсіньке — жалуюм.

ОЙ КОТЕ, КОТОЧКУ

Ой коте, коточку,
Посидь у садочку,
Не займай лозину,
Не збуди дитину.
А-а-а.

ОЙ ХОДИЛА ЧАЄЧКА ПО КОМИШУ

Ой ходила чаєчка по комишу,
А я свого Толика заколишу.
Колишу я, ворошу я, а Толя не спить,
Треба Толю лозинкою бить,
Як лозинка не допоможе,
Тоді Толю сон ізможе.

оя НУ, лкм& дитя,срАТЫ

Ой ну, люлі, дитя, спать!
А я буду колихать.
Колихаю, та й не спить,
Дайте дубця, буду бить.
8 високої дубини,
8 червоної калини
Для малої дитини.

А-А, ЛЮДІ, СПИТЬ

Д-а, лкші, спить,
Треба Гришу дубцем бить,
Не дубчиком — берізкою,
Щоб вів плакав слізкою.

ОЙ ЛЮЛІ, ДИТЯ, СПАТЬ!

Ой люлі, дитя, спать!
ОЙ хоч хоче, то не спить,
Треба його дубцем бить.
Як не дубцем, то різкою,
Зеленою берізкою.
Як не бвріакою, то дубиною,
Щоб була дитина людиною.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛІ

Ой ну, люлі, люлі,
Налетіли гулі,
Ой ви, гулі, не гудіть,
Дитиньки не будіть,—
В нас вона маленька,
Спати радонька.
Хоче спати, ха й не спить,
Дайте прута, будем бить.
Будем бить, набивать,

На норм вигадать,
А а морову в хату брать
Та у люлі колихать.

ОЙ СПИ, СИНУ,
БО ДІДИ ЙДУТЬ

Ой спи, сину, бо діди йдуть,
Вони тебе в торбу візьмуть.
Візьмуть тебе у торбину
Та й занесуть у кропиву.
Ти в кропиву попарися
І в дідами посваришся.
Ой спи, сину, люлі, люлі!

БАЮ, БАЮ, ДІТОК КОЛИХАЮ

Баю, баю, діток колихаю,
Діток ваколихаю, сама піду погуляю.
Бавньки, ба», квлотушок надаю,
Колотушок двадцять п'ять,
А дігочки буду» спать.

БАЮ, БАІ, БАІ, БАЯ

Баю, баї, баї, бай,
Не лягай, мале, на край —
Впадеш на долівку
Та заб'єш голівку,
Голівка буде боліть —
Та й нікому пожаліть.

ОЙ НУ-НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, БАЙ

Ой ну-ну, люлі, люлі, бай,
Засни, сіренький бабай,
Наших діток не лякай,
Бо вони маиенькі
Та спатки раденькі.

Пішов кицька по пташки,
Кицька пташок принесе,
Синок ручкою потрясе.

ОЙ ТИ, КОТЕ СІРИЙ

Ой ти, коте сірий,
Та вимети сіни,
А ти, кошенятко,
Колиши дитятко.

А-А, А-А, НА КОТА

А-а, а-а, на кота,
На дитину дрімота.
Котик буде мишку йняти,
Дитинонька буде спати.

ОЙ КІТ ВОРКНЕ

Ой кіт воркне,
То й дитинка вмовкне.
Ой кіт воркоче,
Дитинка спать хоче.
Ой кіт лясне,
То й дитинка засне.
Воно хоче, та й не спить,
Треба котка дубцем бить,
Не дубчиком, різочками,
Щоб не плакало слізочками.

ХОДИТЬ КОТКО ПО ПЛОТКУ

Ходить котко ро плотку
В червоному чобітку.
Іди, котко, до хати,
Будеш Ромця колахати.
Гойдашки, гойдашки,

ОЙ ТИ, КОТИК, ВУРЧИ, ВУРЧИ

Ой ти, котик, вурчи, вурчи,
А ти, Васько, мовчи, мовчи.
Ой ти, котко сірий, білий,
Не ходи коло сіней,
А ходи коло хати,
Ходи Васька колахати.
Ішов котко під грушечку,
Знайшов собі подушечку.
Ой тра котка бити, бити,
З його шкурочку злупити.
Під Васька підослати,
Щоб було м'якенько спати.

ОЙ ЛЮЛІ, ЛЮЛІ

Ой люлі, люлі,
Ой ти, кицю моруга,
Ходи до нас і друга,
До нашої хати
Колыхати дитяти;
А в нас хата тепленька,
Дитина маленька
І спаточки раденька.

В-В, Е-Е, КОТОЧОК

Е-е, е-е, ноточок!
Ходи до нас ночувать
І дитину колихать.
Будем котка бить,
Щоб не вчився так робить.
Бийте kota в губи,
Щоб не просив буби.
Бийте kota в лапи,
Щоб не просив папи.
За що його дурно бить?
Котко буде молотить.
— Котко сірий,
Та вимети сіни.
— Хоч вимету, та не я —
Єсть у мене кошеля.

КОТЕ СІРИЙ

Коте сірий,
Коте білий,
Коте волохатий,
Та ходи до хати
Дитиноньку колихати.
Дамо тобі пани
Та у твої лапи,
Дамо тобі сала,
Щоб дитина спала.
Будем бити по лапках,
Щоб не ходив по лавках,
Щоб не скидав кружечків,
Щоб не з'їдав вершечків.

ОЙ ТИ, КОТЕ СІРИЙ

Ой ти, коте сірий,
Та вимети сіни;
А ти, кішко, не ворчи,
Піди сміття одимчи.

А ти, коте муругий,
Прийди До нас ще й другий,
До иапої хати
Діток колихати.

КОТОЧОК,
НЕ ЙДИ РАНО В САДОЧОК

Коточок, не йди рано в садочок,
Не полохай галочок.
Нехай галки лігають,
Руту-м'яту щипають
Та віночки сплігають —
То з руточки, то з м'яточки,
З червового шовку
Та дитині на головку.

ОЙ НУ, НУ, НУ, КОТОЧОК

Ой ну, ну, ну, коточок,
Не йди рано в лісочок,
Не полохай галочок.
Нехай галки вінки в'ють
З хрещатого барвінку
Та Одарці на квітку.
Одна квітка сонлива,
А другая дрімлива,
А третя щаслива,
Та щоб спала дитина.

ОЙ ТИ, КОТЕ, КОТАРУ

Ой ти, коте, котару,
Не йди в нашу кошару,
Не полохай товару,
Та не пужай овечок,
Та не буди діточок.
В нас діточки маленькі,
Вони спати раденькі.
А-а-а!

ОЙ ШТ-ВОРКІТ

Ой кіт-воркіт
Да на віконечко скік,
А з віконця в хижку,
Піймав котик мишку,
Кинув у колиску.
Мишка буде грати,
Котик воркотати;
Дитя буде спати
І щастячко мати!

ОЙ НУ, КОТУ, КОТАРУ

Ой ну, коту, котару,
Не йди в нашу кошару,
Піди, коту, в хижку,
Піймай, коту, мишку.
Мишка буде грати,
А Лесюта спати,
Мишка перестане,
А Лесюта встане.

ОЙ ТИ, КОТУ СІРИЙ

Ой ти, коту сірий,
Та вимети сіни,
А ти, коту-рябку,
Та вимети хатку.
Коту волохатий,
Біжи кругом хати
Та піймай ти мишку,
Укинь у колиску.
Мишка буде пищать,
А дитятко буде спать.

ХОДИВ КОТКО ПО ДВОРУ

Ходив котко по двору,
Косив хвостом лободу,
Та викосив мишку,

Та вкинув в колиску.
Мишка буде пищати,
А дитина буде спати.

А-А-А, КОТКИ ДВА

А-а-а, котки два,
Сірий, білий обидва,
По капусті ходили,
Ляльку в хустці носили.
Котку-братку,
Дай нам ляльку
Для Оксани
На забавку.

А-А-А, КОТКИ ДВА

А-а-а, котки два,
Сірі, білі обидва,
Просьяться до хати,
Хочуть Галю взяти.
А ми Галю не дамо,
Бо ми Галю глядимо.

ПІШОВ КОТИК У ЛІСОК

Пішов котик у лісок,
Найшов котик поясок,
За люлечку прив'язав
Та дитину покачав.

ХОДИТЬ КОТИК ПО ДВОРУ

Ходить котик по двору
Та збирає солому.
Та збирав солому
Дитяткові в голову.
А дитятко буде спать,
Котик буде колихать.

ОЙ КОТИКУ, КОТКУ

Ой котику, котку,
Сідай на колодку,
Та пошисмо Шурі сорочку.
А Шура маленький
Та спати раденький.
А-а-а, баюшки-баю.

А-А-А, КОТКИ ДВА

А-а-а-а, котки два,
Шарі-бурі обидва.
Один пішов по миші,
Другий Юру колише.
Що ж ви, котки, вробили.
Що ви Юру збудили.
Ни-ни, ни-ни, ни-ни,
Пішли діти по малини.
А махини не вродили,
Наші діти поблудили.

КІТ-ВОРКІТ

Кіт-воркіт
Та на віконечко скік,
А з віконця додолу,
У зелену діброву.
А дібровонька шумить,
Наше мале дитя спить.

ОЙ НУ, КОТУ, КОТОЧОК

Ой ну, коту, коточок,
Заховався в куточок,
А-а-а-а!
Заховався в куточок,
Тільки видно хвосточок.

Аг***-а!

Тільки видно хвосточок,
Та й лякав діточок.
А-а-а-а!
Катя вотяка піймала
Та й почала бити.
А-а-а-а!
— Не вчись, коту, лякати,
А вчися робити.
А-а-а-а!

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, КОТОЧОК

Ой ну, люлі, коточок,
Заховався в куточок,
А дитя, як прийшло,
Кота в куточку найшло.
А я того коточка
Та вижену в куточка,
Щоб по хаті не ходив
І дитяти не збудив.
У нас дитина маленька,
Вона спати раденька.

ой люлі, люляші

Ой люлі, люляші,
Купив батько Наташі
Ляльку і кота.
Щоб удень гуляла,
А вночі щоб спала.

ДІТВАК ОЧКА ЗАЖМУРИТЬ •

Дітвак очка зажмуриць —
Мамка вже ся не журиць.
Ой так жмуриць, так жмуриць
Мамка вже ся не журиць.

ГАЮ, ГАЮ, ГАЮ!*

Гаю, гаю, гаю!
Ніжки йдуть до гаю,
Ручки нарвуть квіття —
Забавиться дитя.
Забавиться і заспить,
Мамка ніжки напростить.

ой ГОЙДА, ГОЙДА,
ой ГОЙДА, ГОЙДА

Ой гойда, гойда, ой гойда, гойда,
Спи, дитино маленька,
Щоби ти росла, щоби ти росла,
Би-с була здоровенька.

КОЛИСАЛА Я,
КОЛИСАЛА Я

Колисала я, колисала я
Дитиночку маленьку
Та й розбила я, та й розбила я
Колисочку новеньку.

Ой не жаль мені, ой не жаль мені
Колисочки нової,
Тільки мені жаль, тільки мені жаль
Дитиночки малої.

Я колисочку, я колисочку
Куплю ще й помалюю,
А дитиночку, а дитиночку
За рік не вигодую.

Бо колисочка, бо колисочка
З сухого деревечка,
А дитиночка, а малесенька
Матінці з-під сердечка.

Ой лю-лю-лю, ой лю-лю-лю, ,
Нім я тя вигодую,
Не одну днинку, не одну нічку
З тобов ся набідую.

ОЙ ПОРВАЛАСЯ ВЕРВЕЧЕНЬКА НОВАЯ

Ой порвалася вервеченька новая,
Забилася дитинонька малая.
Не жаль мені вервеченьки нової,
А жаль мені дитиноньки малої.
Я вервечку в місті за гріш, за два куплю,
А дитини за рік, за два не згодую;
Як вервечка порветься, то другая буде,
Як дитина заб'ється — жаль матері буде.

ПОЛОМИЛАСЯ КОЛИСОНЬКА НОВАЯ

Поломилася колисонька новая,
Розбилася дитинонька малая.
Не так жаль мені колисоньки нової,
Ой як жаль мені дитиноньки малої.
Бо колисонька з білого деревця,
А дитинонька з-під мого серця.
Бо колисонька з білої берізоньки,
А дитинонька з кервавої слізоньки.
Бо колисоньку за годину зготую,
А дитиноньку за рочок не згодую.

ВІВЦІ ПІШЛИ В ПОЛОНИНКУ,
А ЯГНЯТКА БЛІЮТЬ

Вівці пішли в полонинку, а ягнятка бліють,
А як мамка піде з хати, то діточки мліють.
Вівці прийшли з полонинки, а ягнятка скачуть,
Прийшла мамка з роботиці, діти вже не плачуть.

ОЙ КРАСНО-ЯСНО

Ой красно-ясно,
Ой краено-ясно,
Куди сонінько ходить.
Ой ще красніше,
Ой ще ясніше,
Куди матінка ходить.
Сонінько зійде,
Сонінько айде
Та й назад воно зайдо.
Матінка умре,
Матінка умре»
Вже іншої не буде.
Хоть вона сі найде,
Хоть вона сі найде,
Все вона не рідненька.
Що і притулить,
Що і притулить,
Все вона студененька.

ОЙ ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ

Ой люлю, люлю,
Ти, мій маленький шпачку,
Я тебе а на йшла
В зеленім мачку.
Ой люлю, люлю,
То, ній маленький паничу,
Я тебе ввайшла,
Як полюла пшеницю.

ПОВІЙ ТИ,
ТИХИЙ ВІТРОЧКУ

Повій ти, тихий вітрочку,
Розколнши колисочку,
Розколнши колисочку,
Най колише дитиночку.
Най колише маленькую,

Во виш плаче, а я чую.
Тихо, тихо, дитиночко.
Онде летить сокол очко.
Т« як віщ твій плач учув,
Зараз тебе аврабує.
Понесе тя в сині гори,
Тоді нені буде горе.
Спи, дитинко, життя мов,
Яке ж красне личко твое,—
Ще то сонце не спалило,
Ще го лихо не прикрило.
Гей, кеби я чари знала,
Я би таке вчарувала,
Щоби ця моя дитина
Нігде в світі не бідила.

ОЙ СПАЛА БИ ДИТИНОЧКА,
ОЙ СПАЛА БИ, СПАЛА

Ой спала би дитиночка, ой спала би, спала,
Коби добра пістуночка, аби вколисала.

Колисала, леліяла мамка дитиночку,
Аби спала — не плакала хоч би годиничку.

Люлю, дитя мов мале, я тебе колишу,
Ой доки тя та не уснеш, я тебе не лишу.

Ой колишу та й не лишу дитину малую,
Нін я її виколншу, то сі набідую.

ЛЮЛЯВ ЖЕ МІ, ЛЮЛЯЙ

Люляй же мі, люляй,
Колиско 8 явора,
Я в тобі колишу
Дитятко-сокола.

А усни мі, усни,
Велике вирости,

Велике, як і я,
Біле, як лелія.

Усни же мі, усни,
Велике вирости,
До вершечка свого,
Літа молодого.

А люляй мі, люляй,
Чорні очка стуляй!
І я би стуляла,
Кеби-м такі мала.

Люляй же мі, люляй,
Чорні очка стуляй!
Як же їх стуляти,
Кед не хочять спати?

А люлю мі, люлю,
Де я тя притулю?
Під зелену липу
Дитину повиту.

А люлю мі, люлю,
Де я тя притулю?
Під зелену сосну
Дитину милосну.

А люлю мі, люлю,
Де я тя притулю?
Під високу дулю,
Там я тя притулю.

Люляй же мі, люляй,
Мій малий синочку,
Вишию я тобі
На літо сорочку.

ОЙ НИНИ, НИНИ, ОЙ НИНИ, НИНИ

Ой нини, нини, ой яини, нини,
Збавила-м я си днини
Та коло тої, та коло тої

Маленької дитини.
Збавила-м днини, збавила-м днини
Та я ще збавлю ночі,
Не висплю я сі, не висплю я сі
Та мої чорні очі.

ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ, ДИТЯ МОЄ

Люлю, люлю, дитя мов,
Лишу тебе, серце мов.
Лишу тебе, дитиночка,
Та піду на панщиночку.
Панщиночку відробляти,
Тебе, дитя, годувати.
Спи, дитинко, не вставай,
Та мені робити дай.
Гей спи, гей спи ти, дитино,
Бо ти ще нічо не винно.
Ще тя пави не зловили,
Ікомани не побили.

**ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ,
ЛЮЛЮ, ДИТИНОЧКА ЛЮБА**

Люлю, люлю, люлю, люлю, дитиночка люба,
Тебе мамка витесала з зеленого дуба.
Ой з дуба чи не з дуба, але, відав, з клену,
Зав'язала дитиночка руки без ременю.
В'яжи, синку, в'яжи, синку, довго — не коротко,
Буду з тобою бідувати тяжко — не солодко.

ДІТИ МОЇ, ДІТИ

Діти мої, діти,
Дев'ятеро діти,
, Ани сама не знам,
Де вас мам подіти,
Гей, ани сама не знам,
Де вас мам подіти.

Діти мої, діти,
Дрібницькі, як значок,
А я межи вами,
як 80ГНИТНІЙ ННЯЧОК,
Гей, а я межи вами,
як 80ГНИТИЙ ПНЯЧОК.

А гайці мі, гайці,
Мої дрібні діти,
Дайте свої мамці
До роботи- піти,
Гей, дайте свої мамці
До роботи піти.

ОЙ ЛЮЛЮЛЮ, КАЖЕ, ЛЮЛЮ,
МАЛЕНЬКУ ДИТИНКУ

Ой должшю, каже, люлю, маленьку дитинну,
З тобов нема судочинну ані одну динку.
А у динку не спочину через робочку,
А уночі не спочину черев дитиночку.

ЕВ, ЛЮЛЯЙ МИ, ЛЮЛЯЙ

Ей, люляй ми, люляй,
Сині очка стуляй,
І я би-м стуляла,
Коби-м такі мала.
Ей, люляй ми, люляй,
Сиротенько мала,
Бо твій неньо умер,
Я вдова зостала.
Я вдова зостала,
Мам семеро діти,
Сиротекыга мої,
Як вас виживвти.

ОА ЛЮЛЮ, ЛЮДИ,
ОЙ ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ,

Ой люлю, люлю, ай люлю, люлю,
Коби-м ті вилоляла,
Кобж-м сі я тебе, коби-м сі 8 тебе
Потіхи арчекаая.
Ой люлю, люлю, ой люлю, люлю,
Ти, дитинонька красна,
Ой коби-с росла, ой коби-с росла,
Сиві би-с бички пасла.
ОЙ ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ, ОЙ ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ,
Заки ті підгодую.
Не рочок, не два, яв рочок, не два
З тобою яабілюю.

ЕЙ, ПОВШУ Я, ЕЙ, ПОВШУ Я

Ей, повішу я, ей, повішу я
Колисоньку на вишню,
Ей, вколншу я, ей, вкоюшпу я
Дитиноньку конечно.
А сама піду, а сама шду
Зелене жито жата,
А буйний вітер, а буйний вітер
Дитину колисати.
Вижну шпеляицо, зложу в копицю,
Сама ваду орати.
Та най же ми ся, та й пане боже,
Дитиня дочехати.
Звезу копоньки до новой шопоньки,
А нивочку виорю,
Ей, буду мати на старі літи
З дитиноньки иїдиору.
Ей, зорю ниву, ей, аорю ниву
Від ставу аж до луга,
Для мене поміч, дня мене поміч,
Дня цісаря послуга.
Горе рибоньці, білій пдотоньці,
Як висхне в ставі вода;
Камінь глодахж, дитя ховати —
То одна работа.

ЛЮЛЯЙ, ЛЮЛЯЙ, СОКОЛЯТКО

Люляй, люляй, соколятко,
Принесе ті отець ябко.

Отець ябко, мати грушу,
Люляй, люляй, соколюшу.

ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, БАЙ, БАЮ

Люлі, люлі, бай, баю,
Пішов татко за рибою,
Матір сорочечки полоскають,
А дитячко буде спать.
Дитяточко малесеньке,
Воно спати радесеньке.
Люлі, люлі.

ЗАСНИ, ДИТЯ, БЕЗ СПОВИТТЯ

Засни, дитя, без сповиття,
Без догляду мами.
Піду шукать, долю гукать
Чужими ланами.
Засни, дитя, без сповиття,
А де ж твоя матд?
— Пішла панам, пішла попам
Строку відробляти.

А-А, А-А, А-А, А!
ПІШЛА МАТИ ЖИТО ЖАТИ

А-а, а-а, а-а, а!
Пішла мати жито, жати,
Та не собі.— пану,
А-а, а-а, а-а, а!
Мале дитя без сповиття
Не мав талану,

№ ,

А-а, а-а, а-а, а!
Рости, сину, не гни спину
Та на чужій ниві,
А-а, а-а, а-а, а!
Добудь життя, мов дитя,
То будеш щасливий,
А-а, а-а, а-а, а!

ОЙ СПИ, СИНКУ, ХОЧ ГОДИНКУ

Ой спи, синку, хоч годинку,
Ой спи і другуго,
Пішла мати жито жати
За воду биструю.

Спи, дитинко, спи, дитинко,
Мій сивий соколе,
Пішла мати жито жати
На широке поле.

Ой спи, дитя, без повиття
Та й без повивання,
Пішла мати жито жати
Від самого рання.

Ой спи, дитя, без повиття,
Доки місяць зійде,
Доки твоя матусенька
З поля не надійде.

А-А, ЛЮЛІ, СПАТКИ

А-а, люлі, спатки,
Нема дома матки,
Поїхала на торжок
Купувати пиріжок.
А як купим пиріжок
Та медом помажем,
Дитині покажем,
Самі із'їмо,
А дитині не дамо.

ЛЮЛЯЙ, ЛЮЛЯЙ, СОКОЛЯТКО

Люляй, люляй, соколятко,
Принесе ті отець ябко.

Отець ябко, мати грушу,
Люляй, люляй, соколюшу.

ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, БАЙ, БАЮ

Люлі, люлі, бай, баю,
Пішов татко за рибою,
Магір сорочечки полоскають,
А дитячко буде спать.
Дитяточко малесеньке,
Воно спати радесеньке.
Люлі, люлі.

ЗАСНИ, ДИТЯ, БЕЗ СПОВИТТЯ

Засни, дитя, без сповиття,
Без догляду мами.
Піду шукать, долю гукать
Чужими ланами.
Засни, дитя, без сповиття,
А де ж твоя мати?
— Пішла панам, пішла попам
Строку відробляти.

А-А, А-А, А-А, А!
ПІШЛА МАТИ ЖИТО ЖАТИ

А-а, а-а, а-а, аї
Пішла мати жито, адати,
Та не собі — пану,
А-а, а-а, а-а, а!
Мале дитя без сповиття
Не мав талану,

А-а, а-а, а-а, а!
Рости, сину, не гни спину
Та на чужій ниві,
А-а, а-а, а-а, а!
Добудь життя, мов дитя,
То будеш щасливий,
А-а, а-а, а-а, аї

ОЙ СПИ, СИНКУ, ХОЧ ГОДИНКУ

Ой спи, синку, хоч годинку,
Ой спи і другуго,
Пішла мати жито жати
За воду биструю.

Спи, дитинко, спи, дитинко,
Мій сивий соколе,
Пішла мати жито жати
На широке поле.

Ой спи, дитя, без повиття
Та й без повивання,
Пішла мати жито жати
Від самого рання.

Ой спи, дитя, без повиття,
Доки місяць зійде,
Доки твоя матусенька
З поля не надійде.

А-А, ЛЮЛІ, СПАТКИ

А-а, люлі, спатки,
Нема дома матки,
Поїхала на торжок
Купувати пиріжок.
А як купим пиріжок
Та медом помажем,
Дитині покажем,
Самі із'їмо,
А дитині **не дамо.**

НУ, ДИТИНО, СПАТКИ

Ну, дитино, спатки,
Нема дона матий,
Пішла мати на базар
Солі купувати.

Не купила солі,
А купила барана.
А в барана кругі роги,
А в дитини, чорні брови.

А-А, ЛЮЛЮ, БАСЬ

А-а, люлю, бась,
Прийде мама — гаму дасть,
А бабуня — коно,
Щоб заснуло око.

ОЙ ГОЙДА

Ой гойда,
Чужа мати — пройда,
А наша — люба,
Не ніде нікуди,
Буде дама сидіть
І Івасика глядіть.

ОЙ НУ-НУ, КІТКУ

Ой ну-ну, Кітку,
Піди ио тітку.
Тітка в нас молода,
Аж а Китай-города,
У червоній плахті,
У зеленій аапасці,
У червоних чобітках
На золотих підковках.
Тітка підківками лясне,
А дитина аасие.

ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ, МАЛИЙ ГУЛЮ

Люлю, люлю, малий гулю,
Пішла мати по цибулю.
Цибуля сі не вродила,
Мати в хаті заблудила.
Ішла мати по петрушку,
Закришити дітям юшку.
Ішла мати по петрушку
Та й здибала щebetушку.
Щebetушка щebetала,
Щоб дитина мені слала.

ОЙ ЛЮ4ПОЛНО-ЛЮ-ЛЮЛЮ-ЛЮ

Ой лю-лю-лю-лю-лю-лю-лю,
Ой лю-лю-лю, старий гулю,
Куди їдеш? — По цибулю.—
Та будемо купувати,
Та дешевше продавати.

ОЙ ХОДИЛА ЧАЄЧКА ТА Я ПО КОМИШУ

Ой ходила чавчка та й ио комишу,
Ой ходила чавчка та й по комишу,
А я свою лялечку та й заколишу.
Ой ходила чавчка та й ио городу,
Ой питалась чавчка свого роду.
Ой ну й ну, мушки гудуть,
Ляльці спатки не дають.

ОЙ НУ, ЛЮЛЯ, ЛЮЛЕЧКИ

Ой ну, люлі, люлечки,
Шовковії вервечки,
Мальовані бильця,
Ходім до Кирильця.
Що Кирилець робить?

Він листоньки пише,
Дитину колише.
Листоньки читав,
Дитину хитає.
Листоньки малює.
Дитину годув.

ОЙ ЛЮЛІ, ЛЮЛЕСІ

Ой люлі, люлесі,
Шовковії вервесі,
Помальовані бильця,
Пішла до Кирильця.
Кирилець не гуляє,
Писаночку пише,
Дитину колише.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛЕЧКИ

Ой ну люлі, люлечки,
Шовковії вервечки,
Мальовані бильця,
Підем до Кирильця.
Що Кирилець поробля?
Черевички поправля.
Та й не нам — та панам,
Та поповим синам.
А попові дочки
Сидять на віконці,
Прядуть волоконці.
Що виведуть нитку —
Горобцю на свитку;
Як виведуть півтора —
Горобцеві рукава;
Остануться кінці —
Горобцеві на штанці;
Остануться торочки —
Горобцеві на сорочки.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛЕЧКИ

Ой ну, люлі, люлечки,
Шовковії вервечки,
Мальовані бильця,
Ходім до Кирильця.
Що Кирилко робить?
Черевички кроїть.
І пошив, покував,
Під лавкою заховав,
А з-під лавки на торжок
Та й продав за шажок.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ЛЮЛЕЧКИ

Ой ну, люлі, люлечки,
Шовковії вервечки,
Мальовані бильця,
Ходім до Кирильця.
Що Кирилко робить?
Нема його дома,
Пішов в ліс по дрова.
Самі Кирилята
Шиють чоботята.
Та не дорогії —
По три вології.
Не цих шевців,
А переяславців.

А-А-А, КОТІВ ДВА

А-а-а, котів два,
Сіренькії обидва.
По бережку ходили
Та качечку ловили.
Та качечку в юшечку,
А пір'ячко в подушечку.
Подушечка м'якесенька,
Спи, дитино малесенька.

ОЙ ТИ, КОТЕ ЧОРНИЙ

Ой ти, коте чорний,
Та сідай у човен,
Та поїдем на лужок,
Наламаєм квіточок,
Та забавим діточок.

КОТИКУ-КОТАРЮ

Котику-котарю,
Вимітай кошару,
Та назбирай паличок,
Та забав діточок,
Та назбирай дрібненьких,
Та забав маневьких.

А-А, А-А, КОТКИ ДВА

А-а, а-а, котки два,
Шарі-бурі обидва.
А ти, котку бурий,
Позаганяй щури.
А ти, котку лисий,
Позаганяй миші.
А ти, волохатий,
Дитя колихати.

ОЙ НУ, КОТЕ МУРУГИЙ

Ой ну, коте муругий,
Коли б такий і другий,
То запрягли б у візок,
Поїхали б у лісок,
Нарубали б хмизу
Та ізшієли б хижу
Для обох коточків
І для їх діточок.

• - < * ; * "

ХОДИТЬ КОТИК ПО ЛАВКАХ

Ходить котик по лавках
У червоних чобітках.
Бити kota, бити —
Не хоче робити.
Бити kota по хвосту,
Щоб нарубав хворосту.
Бити kota по спині,
Щоб не будив дитини.

БИТИ КОТА, БИТИ

Бити kota, бити —
Не хоче робити.
Бити kota по лапках,
Най не скаче по лавках.
А мій кіт
Та веяв піп,
Пішов молотити.
Намолотив гречки
Коробочку й нецки.
Лапками згортає,
Хвостиком змітає,
А вусами вів,
А писком збирив,
А вухами вчиняє.

А-А-А-А-А-А, НЕХАЙ КОТУ УСЕ ЛИХО

А-а-а-а-а^а-а,
Нехай коту усе лихо,
Ти, Іване, спи тихо, а-а-а.
Не ходи, кіт, по печі,
Буду бить у плечі, а-а-а.
Не ходи, кіт, по лавці,
Буду бить по лапці, а-а-а.
Не ходи» кіт, по полиці,
Буду бить по потилиці, а-а-а.

Холодною водицею.
Чи на дощ, чи на дощ,
Чи на сонечко,
Виглянь, матінко,
В віконечко.
Дитиночка купається
І пісочком туляється.

2

Та нагодуем молодичь.
Ой ви, молодичі,
їжте паляниці,
А попові дочки,
їжте ягідочки.

ОЙ ТИ, КОТУ СІРЕНЬКИЙ

— Ой ти, коту сіренький,
А чим же ти живенький?
— Тими мишечками,
Що попід мішечками,
А тими мишками,
Що попід мішками,
Тими ягідками,
Що попід садками.
А-а-а!

II
-3
Ж

ОДНА КІШКА ЧОРНА

Одна кішка чорна
Поставила жорна,
А другая біла
На жорна прибігла.
Мелітеся, жорна,
У нас гречка чорна,
Мелітеся на муку,
Оладочків напеку.
Приходь, котку, й тобі дам,
Та не ховай під плече,
Бо під плечем гаряче,
Все маслечко потече.

КІТ-ВОРКІТ

Кіт-воркіт
На віконце скік,
А з віконця та на лавку,
А 8 лавки та додолу,
А 8 додолу та в діброву,
З діброви та в лісок
Та й вирвав собі горішок.

ОЙ НУ, КІТ-ВОРКІТ

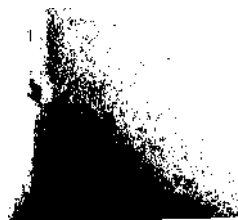
Ой ну, кіт-воркіт,
На віконце скік,
А з віконця на тинок,
А з тиночка у садок,
Та нарвемо, ягідок,
Та напечем паляниць,

ОЙ ТИ, КОТЕ ЧОРНИЙ

— Ой *тт*, коте чорний,
Накуй мені жорни.
т— Нащо тобі жорни?
— Крупчики дерти.
— Нащо тобі крупчики?
— Кашку варити.
— Нащо тобі кашка?
— Дитину кормити.

А-А-А!, КИЦЯ МУРА, ДЕ ТИ БУЛА?

А-а-а!
-*г' Киця Мурау де ти була?
Я шукала, ти не чула,

А-а-а-а, а!
— Я сиділа під етвлом,
їла кашу а молочком.

ОЙ ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, КОТОЧОК

Ой люлі, люлі, коточок,
Поїв бабин медочок
Ще й тарілочку злизав,
На Василька скааав.
— ДУР[™]. »мяу, »о не я,
То бабусі твоя.

КОТКУ, КОТКУ, КОГОЧОК

Котку, нотку, коточок,
Виїв бабин медочок,
Та й сів у куточок,
Тільки видно хвоеіочок
Та лапки кусочок.

Не їж, котку, медку,
Бо я вуха нарву,
А ти будеш нявчати,
Дитя буде кричати.

Піди, котку, у номерку
Та упіймай мишку,
А тоді біжи у хату
Та покоанш Гришку.

А ян Грешка засне,
Баба кашки принесе,
Поїси кашки
І ти ляжеш спатки.

А-А, КІТКУ

А-а, кітку,
Нащо вкрав квітку?
Та поніс поаа діб,

Та до Галі яришс.
Стала Галя бити:
— Не вчись, котку, красти,
Та вчися робити —
Черевички шити.
Черевички з рогозу
Не бояться морозу.

А-А, ШГОЧОКІ

А-а, коточок!
Украв у баби клубочок
Да доніс до Галі,
Положи» на лаві.
Стала Галя котка бить:
— Не вчись, коте, красти,
Да вчися робити,
Черевички шити]
Да ив дорогії —
По три аояогії;
Да не сіх шавадв —
Нераде лавтрв;
Да не свого ременю —
Привваено а Кременю;
Но сієї роботах —
Привезені чоботи;
Да не наськії,
Да

ОЙ НУ, ЛЮДЦ, КІТКУ!

Ой ну, люлі, кітку!
Та вкрадц кітку, плітку,
Та доноси до Галі,
Та положи на лаві.
Стала Галя котка бить,
Щоб не вчився так робить,
А вчився робити,
Черевички шити.
1 пошив, «жував
2 лід лавку поховав,
А а-під лавки на торжок,

Та продамо аа шажок,
Та купимо пиріжок
І яблучко теє,
Що все золотев.

**КІТКУ, КІТКУ,
ТА ВКРАВ КВІТКУ**

Ютку, кітку, та вкрав квітку,
Та поніс до Галі,
Положив на лаві.
Стала Галя kota бити:
— Не вчись, котку, красти,
Та вчися робити,
Черевички шити,
На базар носити,
Гроші торгувати,
Хліба купувати,
Діток годувати.
А дітки маненькі
Нічого не знають,
Хлібець розкидають,
Собаки хватають.
Діток по руках,
А собак по зубах.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, КОТОЧОК

Ой ну, люлі, коточок
Та украв клубочок,
Та й поніс до дочок.
— А нате вам, дочки,
Клубок на сорочки,
Щоб ви голі не ходили,
Щоб вас люди не судили.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, КОТОЧОК

Ой ну, люлі, коточок
Украв у Васі платочок.
Побіг Вася наганяць;

Нагнав котка у бору,
Приніс його додому.
Посадив котка на мосту,
Став котка бити по хвосту.
Посадив котка на лавці,
Став котка бити по лапці:
— Оце тобі, коточок,
За те, що вкрав у мене платочок.

ХОДИВ КІТ ПО ГОРІ

Ходив кіт по горі,
Носив сало в пелені.
Та не знав, де діти,
Та вкинув між діти,
Діти полякались,
В хату поховались.

ОЙ КІТ-ВОРКІТ

Ой кіт-воркіт
Кашу поїв,
А нашому Юрчику
Спать повелів.
Ой кіт-воркіт
Та воркоче,
А мале дитя
Спати хоче.

ПІШЛА КІШКА ПО ВОДУ

Пішла кішка по воду
Втопилася у броду;
А кіт пішов рятувати,
Кішку за хвіст витягати;
Витяг її за хвостець
Та ударив об стовпець.
— Будь ти, кішко, весела,

Поїдемо до села;
Будь ти, кішко, здорова,
Поїдемо по дрова.
Сідай, кішко, на барана,
Поїдемо аж до пана.
А в барана круті роги,
А в Івася білі ноги.

г ;

— Сиди, кішко, а ти тут,
А я піду иайду прут.
Та й «корю нивку,
Та й посію материнку.
Материнка цвістиме,
А Парася ростиме.
Материнку пожнемо
Та повезем продамо,
А Парасі на плаття наберемо.

ПІШЛА КИЦЯ ПО ВОДИЦЮ

Пішла киця по водицю
Та й упала у криницю.
Пішов котик витягати:
— Давай, кицю, лапку
Та вилізай на кладку.
Сиди, кицю, грійся
Та нікого не бійся.

ОЙ ШТ-МУРКІТ

Ой кіт-муркіт
На гойлочку скік,
А з гойдочки додолу,
Розбив собі голову.

ПІШЛА КИЦЯ ПО ВОДИЦЮ

Пішла киця по водицю,
Утонула у криницю.
Та нема ні киці, ні водиці,
Та нічим же полоскати лободиці.
Та пішли кицю витягати,
Та витягли та й за ушки,
Положили на подушки.
Лежить киця та й не спить,
Треба її різочкою бить.

А ВПАВ КІТ » ВОРГТ

А впав кіт £• воріт,
Забив няечі і живіт.
Ото тобі, котку,
Не лінь на колодку,
Бо ваб'єш головку.
Та буде боліти —
Нічим загоїти.
Купить мити шовку
Та загоїть головку.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, КОТКУІ

Ой ну, люлі, коткуГ
Пішла киця по водицю
Та й упала у криницю.
Пішов котик рятувать,
Витяг кішку за вухо
Да посадив, де сухо.

ТА ХОДИВ КОТИК МОЛОТИТЬ

Та ходив котик молотить
Та побив собі животик.
Та й біжить, та й кричить:
— Ой, йой, йой!
Побив живіт лопатой.^*
Та біжить кицька рятувать,
Та біжить кицька рятувать,

Котка ва вущка **вигягать.**
А-а, а-а, а-а, а!
А-а, а-а, а-а, а|

СИДІВ КОТИК НА ПЛОТІ

Сидів котик на плоті
В червоних чоботях.
Люлі, люлі, дитя, спати.
Упав котик з плота,
Загубив чобота.
Люлі, люлі, дитя, спати.

ОЙ ТИ, КОТЕ, КОТКУ

Ой ти, коте, котку,
Не лізь на колодку,
Бо ваб'єш головку,
То буде боліти,
Нічим завертіти.
Купи, мати, шовку
Завертіть головку,
Й хустину шовкову,
Й шапочку боброву.
Одна була хустина,
Та й ту діти вкрали,
На куски подрали.
Кукол наробили,
Павочку підманили.

У КОТИКА, У КОТА

У котика, у ката
Була мати лиха.
Вона била котка
Та й приказувала:
— Не йди, котку, ночувать,
Чужих дітей колихать.—
А я котика попрошу,
Коткові заплачу:

— **Прийди**, котку, ночувать,
Прийди Галю колихать.
Я коткові за роботу заплачу:
Дам кусок пиріжка
І стаканчик молока.

ОЙ ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, КОТАЮ

Ой люлі, люлі, катаю,
Як підеш до гаю,
Візьми мене з собою,
Буду тобі слугою:
Як ти будеш сіно класти,
То я буду воли пасти;
Як ти будеш загібати,
То я буду запрягати
Та додому поспішати
Галиночку колихати.

КУДИ ЙДЕШ?

— Куди йдеш?
— По сіно.
— Візьми мене з собою,
Буду тобі слугою:
І волики пасти,
На віз сінца класти.
І волики попасу,
На віз сінца наложу,
І додому прижену,
І корову іздою.
А шоб було мамці,
А шоб було ляльці,
Маненькій дитятці.

ОЙ ЛЮЛЮ, ДИТИНО

— Ой люлю, дитино,
Куди їдеш?
— По сіно.
— Візьми мене з собою,

ЛЮЛГ, ЛЮЛІ, ЛЮЛЯТА

Люлі, люлі, люлята,
Гоніть, хлопці, телята.
Люлі, люлі, люлята!
Теляточки пасуться
І в хлівець заженуться.
Люлі, люлі, люлята!
Та спати полягають,
А пастушка згадають.
Люлі, люлі, люлята!
А пастушок у мішок,
А з мішечка в торбиночку,
Приспи нашу дитиночку.
Засни, засни, задрімай
Та нічого не думай!

ОЙ КОТУСЮ, КОТУСЮ

Ой котусю, котусю,
Займи нашу телусю
Та й по жени на пашу,
Дасть молочка на кашу.
Там трава, і вода,
І дівчина молода.
Там травиця зелена
І дівчина Олена.
Там воликів напоїш,
З дівчиною постоїш.

КОТЕ, КОТЕ, КОТУСЮ

Коте, коте, котусю,
Займи мою телусю.
На попові на толоки
Там трави по боки!
Кінь біжить,
Трава шумить.
Біжи, біжи, коню,
До білої хатки,

До дівчини Гапки.
А дівчина Гапка
Сидить на віконці,
Пряде волоконці:
Що виведе нитку,
То пошив свитку;
Що виведе півтора,
То пошив рукава;
Що виведе нітушок,
То пошив кожушок.

ЛЕТІВ, ЛЕТІВ ШПАК, ШПАК

Летів, летів шпак, шпак
Через попів мак, мак
Та й сів на воротях
В червоних чоботях.
Ворота скригнули,
Собаки брехнули.
Телята ревнули,
Сусіди почули,
Попові сказали.
А піп з печі —
Та й вибив плечі.
А наймичка з полу —
Та й вибила ногу.
А попадя з груби —
Та й вибила груди.
А дячки з хижки —
Погубили книжки.
Як стало світати,
Та й стали шукати.
Шукали, шукали —
Другі написали.

А-А, ГАЛЯ

А-а, Галя
По тину скакала,
На телята впала.

. Взяти бабу на сани.
Дали їй батіжок:
— Поганяй на торжок,
Купи внучці пиріжок.

**ЛЬОН ЗБИРАЛА,
ТОНКІ НИТКИ ПРЯЛА**

Льон збирала,
Тонкі нитки пряла,
Тонкі нитки пряла,
Сповиточки ткала.
Ой біленькі ткала,
Доленьку прохала,
Щоб було дитя вродливе,
Щоб було дитя щасливе.

**ОЙ МАЛА, МАЛА, ОЙ МАЛА, МАЛА
ПЕРЕПЛІОНЬКА ДІТИ**

Ой мала, мала, ой мала, мала перепілонька діти,
Та пішла сама, та пішла сама межі копи сидіти.
Сіла вона си, сіла вона си та межі кіпонькани,
Зажурила сі, зажурила сі дрібними дітоньками.
— Ой що ж бо мені, ой що ж бо мені, мої дітоньки,
по вас,

Коли не маю, коли не маю перепілонька до вас!
— Ой не жури сі, ой не жури сі ти, матінонько, нами,
Підростуть крильці, підростуть крильці, полетимо ми
самі.

Ой полетимо, ой полетимо попід високі гори,
Не вернемо сі, не вернемо сі до матінки ніколи.

ОЙ ВИСИДЛА, ОЙ ВИСИДЛА

Ой висидла, ой висидла
Перепеличка діти,
А сама пішла, а сама пішла
В пшениченьку сидіти.

Котре бЦьшеньке^кртро більшеньке»
То в пшениченьку скаче,
Котре меншеньке, котре меншеньке,
Сіло собі та й плаче.

— Діточки мої, діточки мої,
Що я буду робити?
Ой що ви такі всі малесенькі,
Не вмієте ходити.

— Ой мати наша, ой мати ваша,

Як ми підростем, то ми ся розлетнм
Сивенькими орлами.

**ПОЛИШИЛА ПЕРЕПЛІОНЬКА
СВОЇ ДРІБНІ ДІТИ**

Полишила перепілонька свої дрібні діти,
А сама пішла в пшениченьку сидіти.
—* Ой не літай же, перепілонько, поночі, V

поночі»

Бо вибереш си на тернячко очі.
— Ой як же мені поночі не літати,
Дрібні діточки, чим їх годувати?
— Ой не журися, матінонько, нами,
Поростуть крильця, ми полетимо саМі.
Ой полетимо попід саме море,
Не злетимо сі ми докупки вже ніколи.

ЗАБАВЛЯНКИ

КУПАЛИСЯ ЛАСТІВ'ЯТА

*Співають під час
купання дитини.*

Купалися ластів'ята
Та в чару-водиці,
Щоб були ми білогілі
Та ще й білолиці.

ГОЙДИ, ГВВДИ, ГОЙДИДИ

Гойди, гойди, гойди-йдиГ
Та підемо до Байди.
А Байда дасть хліба-солі,
А Байдиha — бараболі.

ГОЙДА-ДА, ГОЙДА-ДА

Гойда-да, гойда-Да,
Добра в коника хода,
Поводи шовкові,
Золоті підкови.

ОТОТУШКИ-ТУТУШКИ

*Погладжуючи тільце дитини,
розводять її ручки.*

ОтотушкиЧгугушки!
На котика потягушки,
А на Василька растушки.
Ой тошки, тошки!
Щоб піросли трошки.

ПОТЯГУСІ, ПОТЯГУСІ

Потягусі, потягусі,
На Галю ростусі.
Щоб Галочка росла,
Росла-виростала,
Щоб Галочка своїй мамці
Скоріш- в поміч стала.
У помочі стала,
Діток колихала
Й хату доглядала.

ОЦЕ РАЗ, ОДЕ ДВА

Співають, навчаючи дитину стояти.

Оце раз, оце два,
Оце три, оце чотири,
Оце п'ять, оце шість,
Оце сім, оце вісім,
Оце дев'ять, оце лин,
, Оце шука з Кременчука,
Оце карась затрепетавсь,
Оце заввишки — вставай з колиски

ГОЙДА, ГОЙДА, ГОЙДАША

Гойда, гойда, гойдаша,
І кобилка,; і, лоша,
І семеро поросят,
І восьмеро овечат,
Та нікому цасті.
Виглядає вовк із ліса,
Хоче лоша вкрасти.
А це в поле,
А це в море,
А це наввишки,
Скакай, Івашку, з колиски.

ХОДИЛА КВОЧКА

Ходила квочка
Біля кілочка,
Водила дітки
Біля червоної квітки.
Не рвіть, дітки,
Червоної квітки,
Бо як порвете, •
Самі помрете.
А це в поле,
А це в море,
А це наввишки,
Скакай, Івашку, в колиски.

МИШВІЩА^КРрБОТУПШЧКА

Мишечка-скроботушечка,
 їв'їїщ %ноле—
 Медвідь сколе.
 Мишечка не послухала,
 Пішла в поле,
 Медвідь сколов:
 Кіль, Кіль, кіль, кіль, кілі

БІГЛА МИШКА

Бігла мишка,
 Несла квищца,
 Не мала де сісти,
 Книшика з'їсти.
 Отутоньки сіла,
 Книшика в'їла.

МИШКА, МИШКА

— Мишка, мишка,
 Торохтушка,
 А де була?
 — У бабусі.
 — Що робила?
 — Полотно ткала.
 — Що заткала?
 — Кусок сала.
 — Куди положила?
 — На мисничку.
 — Куди впало?
 — В помийничку.
 Тут пень,
 Тут криниця,
 Тут холодна водиця.

/ ч -

МИШКА, МИЙКА

— Миша, мишка,
 Де ті була?
 — У бога.
 — Що робила!
 — Пряла.
 — Що аапряла?
 — Кусок сала.
 — Де сховала?
 — Під лавкою.
 — Чим накрила?
 — Халявкою.
 —• Хто вкрав?
 — Оришка.
 І вертить хвостом,
 Як мишка,
 Мишка, мишка.
 Мишка, мишка.

МИШКО, МИШКО, ДЕ БУЛА?

— Мишко, мишко, де була?
 — В селюка, в селюка.
 — Що робила?
 — Діточок гляділа.
 — Що заробила?
 — Шматок сала.
 — Де поділа?
 — На шафочці.
 — Де ж воно ділось?
 — Кицюня вкрала.
 — Де ж тая кішка?
 — У поле побігла.
 — А де теє поле?
 — Житом поросло.
 — А де теє жито?
 — Кури покловали.
 „— А де тії кури?
 •— У селю" побігли.
 — А де те село?
 ~ Вода валила.

- А де ж та вода?
- Воли попили.
- А де ж ті воли?
- У ліс повтікали.
- А де той ліс?
- Квітками поріс.
- А де ті квітки?
- Дівки порвали.
- А де ж ті дівки?
- Парубки побрали.
- А де ж ті парубки?
- Пішли на війну.

ЦІРОВКА-МІРОВКА, ДЕ БУЛА?

- Ціровка-міровка, де була?
- Була у млині.
- А що там чинила?
- Масло колотила.
- А де діла?
- Біда з'їла.
- Бити було!
- Нічим було!
- Качалками, праничкамиї
- Кац, кац, кац!

КОТОЧКУ, ДЕ ТИ БУВ?

*Глядять долонями обличчя дитини
й проказують.*

- Коточку, де ти був?
- У коморці.
- Що там робив?
- Молочко пив.
- А мені залишив?
- Забувся.
- Апчхи! Апчхи!
- Апчхи! Апчхи!

КИЦЯ-МУРА

- Киця-мура,
Де ти була?
- У бабусі.
- Що робила?
- Миски мила:
Дві помила, дві розбила,
Баба голову набила

КИЦЯ.МУРА

- Киця-мура,
Де ти була?
- У нона.
- Що робила?
- Кози пасла.
- Що запасла?
- Кусок масла.
- Де те маслю?
- Киця з'їла.
- Де та киця?
- В ліс побігла.

ПЕЧУ, ПЕЧУ ХЛІБЧИК

*Беруть у долоні дитячу голівку
І, злегка її перекидаючи з руки на руку
направо і наліво, роздільно проказують:*

Печу, печу хлібчик
Дітям на обідчик.
Меншичкому — менший,
Більшичкому — більший.

*Після цього, нахилиючи голівку то наперед,
то назад, продовжують:*

Шусть >,під! І
Шусть у під! /^

- Сажай — виймай, 1,
Сажай — виймай.]'
Ріжу, ріжу
• Я, куштую,—
Гам!

ПЕЧУ, ПЕЧУ ХЛІБЧИК

Печу, печу хлібчик
Дітям на обідчик.
Цьому дам, цьому дам...
А цьому не дам:
Він хліба не місить,
Він помий не носять.
Він в печі яв палить,
То я цьому й не дам.

ПЕЧУ, ПЕЧУ, КАЛАЧІ •

Печу, печу калачі,
Ти не сиди на печі.
Чи-ри-ри! Чи-ри-ри!
Ти не сиди на печі!

ЗАЙЧИКУ, ЗАЙЧИКУ

— Зайчику, зайчику,
Де ти бував?
— У млині, у млині.
— Що ти видав?
— Міх муки, міх муки.
— Чом ти не вкрав?
— Там були кравчики,
Побили пальчики.
Ледве я втік —
Через бабин тік
Та через колоду,
Головою у воду;

Та черев поліно,
І зодрав коліно;
Через конопельки —
Конопельки трісь, трісь!
А вербчик: «Пісь, пісь».

*Після цього підіймають дитину ва вуха,
примовляючи: «Скугу-гу, аайчику!»
Дитина сміється*.*

ЗАЙЧИКУ, ЗАЙЧИКУ

— Зайчику, зайчику,
Де ти бував?
-^ У млині, у млині.
;r^ Що ти видав?.-
— Куль муки, куль муки.
— Чом ти не вкрав?
— Там були старчики,
Перебили пальчики.
Насилу втік
Через бабин тік.
: І тік полупав,
І бабу злякав.
А баба за мною
Та ще з кочергою.
А я на колоду
Та й упав у воду.
Буль, буль, буль!

ЗАЙЧИКУ, ЗАЙЧИКУ

— Зайчику, зайчику,
Де ти бував?
-г У млині;
— Що ти видав?
— Сім мішків горішків.
— Чом ти не вкрав?
— Там були кравчики,
Порубали пальчики.

А я втік через попів тік
Й ножки попик.
Та в конопельки —
Пужать горобейки.
Шугай! Шугай
На бабин садочок
Їсти ягідочок,
А на дідів —
Бражки пити.

ЗАЙЧИКУ, ЗАЙЧИКУ, да ти БУВ?

— Зайчику, зайчику, де ти був?
— У млині.
— Що ти чув?
— Сім мішків горішків.
— Чого ж ти не вкрав?
— Бо там були старчики
Та побили пальчики.
Я насилу втік —
Через попів тік,
Через попову колоду,
Та в попову воду бовть!
Викис, вимок, виліз, висох,
Став иа колоду
Та знов бовть у воду!

ЗАЙЧИКУ, ЗАЙЧИКУ, ДЕ ТИ БУВ?

— Зайчику, зайчику, де ти був?
— У млині, у мливі.
— Що ти видав?
— Муку.
— Чом ти не взяв?
— Я взяв цілий мішок,
Та набігли собаки,
Та забили мені баки,
Я й розсипав.

ЗАЙЧИКУ, ЗАЙЧИКУ

— Зайчику, зайчику,
Де ти бував?
— У млині, у млині.
— Що ж ти чував?
— Міх муки, міх муки.
— Чом ти не вкрав?
— А біг діркою, діркою,
А він мене міркою.
А втівав колесом, колесом,
А він мене поясом.
Я йду, а він капустицю
Хруп, хруп.
Я до нього: не руш!
А він здох.

ГОРОШОК

*Перебираючи пальчики дитини,
починаючи від мізинного, примовляють:*

Горошок,
Бобошок,
Сивочка,
Курочка,
А той старий когутисько
Не хтів іти по дітисько —
Та шуп з ним до пеца!

*При цьому легенько смикають за пальчик,
ніби щось кидають на землю.*

ГОРОШОК

Горошок,
Бобошок,
Гусочка,
Курочка,
Кі-кі-рі-кі!

*При цьому великим пальцем
злегенька трясуть Дитина сміється.*

ЛАДУВШИ, ЗАДУСІ

Плескаючи а дитиною в долоні.

— Ладушки, ладусі,
А де були?
— У бабусі.
—~ АіНію їли?
— Кашку.
— А що пили?
— Бражку.
Каша масленька,
Бражка п'яненко,
Бабуся старенька.
Гай! Гай! Полетіли,
На головку сіли.

ЛАДКИ, ЛАДОНЬКИ, ЛАДУСІ

— Ладки, ладоньки, ладусі,
Ой ладусі, ладки,
Де були ви?
— В бабки.
— Що їли?
— Оладки.
— З чим оладки?
— Із медком та солодким

МОЛОЧКОМ.

ЛАДКИ, ЛАДКИ

Ладки, ладки,
Побилися бабки.
За кого, «а кого?»
За Костоньку малого.

ЛАДКИ, ЛАДКИ

Ладки, ладки!
Побилися **бабки.**
А за що? — **За кисіль,**

на

Що вайся Василь.
Шуги, шуги, шуги!

При цьому махають руками дитина

ТОСІ, ТОСІ, ТОСІ

Тосі, тосі, тосі,
А свині в горосі,
Нема кому виганяти —
Хіба би Явдосі.
Телята в капусту —
Не треба їх виганяти,
Аби були тлусті.

ТОСІ, ТОСІ

Тосі, тосі,
Свині в просі,
Поросята в' гречці,
А музика без'язика
їде на овечці.

ТОСІ, ТОСІ, ЛАПЦІ

Тосі, тосі, лапці,
Поїдем до бабці,
◀ А від бабці до діда,
Там в курка чубата.
А від діда до мамі —
Наїмося сметани.

ТАНЦІ, РУЧКИ, ТАПЦІ

Танці, ручки; тапці,
Старій бабі капці,
А молодій 'черевички,

Жеби були невеличкі.
Тапці, ручки, тапці!
Тапці, ручки, тапці!
Дала баба папці,
Дала, дала, іще дала,
Бо Іванка рада мала.
Тапці, ручки, тапці!

ТАПЦІ, РУЧКИ, ТАПЦІ

Тапці, ручки, тапці,
Підемо до бабці.
Дасть нам баба пиріжки
І на миску замішки.
Тапці, ручки, тапці!

СОРОКА-ВОРОНА

Сорока-ворона
На припічку сиділа,
Діткам кашку варила.
Підіть, діти, по водицю!

*Перебирають пальці один за одним,
починаючи від мізинного.*

І цьому дам, і цьому дам,
І цьому дам, і цьому дам,
А цьому не дам:
Цей бецман —
Він дрова не рубав,
В хату не носив, печі не топив,
Води не носив, діжі не місив,
Каші не варвв, хліба не ліпив,
В піч не саджав,, кашу доїдав.

СОРОКА-ДОВБУХА

Сорока-довбуха
На припічку сиділа,
Діткам кашку варила,

Ополоничком мішала,
Постоличком накривала,
Усім діточкам давала:
Цьому дала, цьому дала,
Цьому дала, цьому дала,
Цей ще мал, круп не драв,
Води не носив, діжі не місив,
Хати не топив.
Пішов малий по водицю
Та й зустрів молодицю.
Молодиця не моя,
Молодиця Хомина
По бережку ходила,
Лебедушок гонила:
Шуги, шуги, шуги!

СОРОКА-ВОРОНА

Сорока-ворона
На припічку сиділа,
Діткам кашку варила:
— Оцьому дам, оцьому дам,
А цьому не дам,
Бо цей бецман
Дров не рубав,
Діжі не місив,
По воду не ходив,
Дітей не глядів,
Діла не робив.
А хто не робить,
Той не їсть.

ВАРИЛА МАМОЧКА КАШИЧКУ,
ВАРИЛА

*Вказівним пальцем правої руки
по долоні дитини роблять рух,
ніби мішають кашу, примовляючи:*

Варила мамочка кашичку, варила.
Одному дала до горнятка,

*Перебирають пальці один м, одним,
починаючи від міаинноео.*

Другому ДР мисочки,
Третьому до кайстролика,
Четвертому дала до ложки,
А п'ятому не дала,
Бо не приніс сада.

ВАРИЛА МИШЕЧКА КАШИЧКУ, ВАРИЛА

Варила мишечка кашичку, варила
Та й ПОІЯа. //":
Та ішла през лавочку —
Згубила мисочку.
Ішла през поточок —
Згубила горночок.
Ішла, ішла, ішла аж ту.

КРА, ВОРОНА, КРА

*Дитині, яка, тримаючись ва палець
дорослого, то опускає, то піднімає руку,
примовляють:*

Кра, ворона, кра!
На полиці сиділа,
Дітям кашу варила.
Діти пішли до села,
Сама кашу поїла.
Гиш, гиш, гиші

*При цьому починають махати руками,
ніби відганяючи від себе ворону.
Дитина теж мцав ручками, сміється.*

КУЙ, КУЙ ЧОБІТОК

*Пучкою постукують по ступні дитини,
наче «кують».*

Куй; куй чобіток,
Подай молоток,
Не подаси молотка —
Не підкую чобітка.
Молоток золотенький,
Чобіток дорогенький.
• 'Ш-in-pi. 'o' :.' '""

ОЙ КОВАЛЮ, КОВАЛЬОЧКУ

— Ой ковалю, ковальочку,
Підкуй мені чобіточки!
— Почекай-но, Іваню,
Нехай вугля розпало.
Куй, куй чобіток,
Подай, Ваню, молоток.
Не подаси молотка —
Не підкую чобітка.
- На! -
А Стук'-тукі
Стук-тук!
Стук-тук!
Стук-тук!
Пш-ш-ш!
Чш-ш-ш!
- На!

КУЄ КОВАЛЬ БРИЧКУ

Куб коваль бричку,
Заглядав в пічку:
Чи в борщ? Чи в каша?
Чи в в борщі шматок м'яса?
— Куві-і-і! Куві-ЯІ

КУЮ, КУЮ НІЖКУ

Кую, кую ніжку,
Поїду в доріжку,
Куплю черевички,
Ніжки лавелички.

КУЄМ, КУЄМ НІЖКУ

Куєм, куєм ніжку,
Поїдем в доріжку.
Треба коня підкувати,
Будем в баби ночувати.

КОВАЛЮ, КОВАЛЮ

Ковалю, ковалю,
Підкуй мені ніжку,
Поїду в доріжку.
Доріжка вузенька,
Кобила сліпенька.

КОВАЛЬОК, КОВАЛЬОК

— Ковальок, ковальок,
Підкуй чобіток,
А я тобі, ковальок,
Дам за тее п'ятачок.
— Я не хочу кувать:
В мене ручки болять.

КУЙ, КУЙ, КОВАЛІ

Куй, куй, новалі,
То великі, то малі.
А старого коваля
Посадили на коня.
Ковалиху на бика,
Гайта, вієта козака.

ЛЕТІЛА БДЖОЛА! КОЛО ЧОЯА - БУМЦ!

*Торкаючись окремих частин обличчя дитини,
примовляють*

Летіла бджола коло, чола — бумц!
Летіла оса коло носа — бумц!
Летіла мушка коло ушка — бумці
Летів жук, в оцьо — бух!

ЇДЕ, ЇДЕ ПАН, ПАН

Підкидаючи дитину на коліні або нозі.

їде, їде пан, пан,
На конику сам, сам,
А за паном хлоп, хлоп
На конику гоп, гоп.

ГОПА, ГОПА, ГОПА-ЧУКИ

Гопа, гопа, гоп-чуки,
Наварила мама шуки,
Та не знала, де подіти,
Та кинула межі діти, }

— А ви, діти, не сваріться
Та рибкою поділіться.
А ви, діти, пам'ятайте, }
Свою матір споминайте. /

ЧУКИ, ЧУКИ, ЧУКИ, ЧУКИ

Чуки, чуки, чуки, чуки,
Наварила баба шуки,
І діток накормила;
І спатоньки положила.

ОЙ гоні Чуй, чук!
Наловив дід щук.
Баба губи надула,
Не полуднувала.

Ой гоп! Чук, чук!
Недалеко Кременчук.
Он і батько ідуть
І гостинця несуть.

ОЙ ЧУК, ЧУКИ, ЧУК

Ой чук, чуки, чук,
Наварив дід щук.
Баба рибку спекла —
З сковорідки втекла.

ОЙ ЧУК, ЧУК, ЧУК

Ой чук, чук, чук,
Наловив дід щук,
Та довіз на торжок,
Та продав за шажок.
Медяника купив —
Дітей поманив.

ОЙ ЧУК, ЧУК, ЧУК

Ой чук, чук, чук,
Наловив дід щук!
А бабуся пліточок —
Годувати дігочок,
А бабуся карасиків —
Годувати Тараеиків,
А бабуся окунців —
Году*»** мсйюдців.

ОЛИУК,ЯУК,ЧУК;

Ой чук, чук, чук,
Наловив дід щук.
Бабанаварила,
Діда накормила.
Ой чук, чук, чук,
Наварив дід щук —
І сам не кушав.
Дігочок потішав.

ОЙ ЧУК, ЧУКИ!

Ой чук, чуки! (2Ї)
Сорочечка купа.
Треба робити, (2)
Щоб доточити.
Треба працювати, (2)
Щоб усе мати.
Гоп, чук, чуки! (4)

ЧУК, ЧУК, ЧУКАЛОЧКИ!

Чук, чук, чукалочки!
Пошив батько жушшочки.
І пошив, і надів,
І на дощо поглядив.

ОЙ ЧУК, ЧУК, ЧУК

Ой чук, чук, чук,
Та в чулочки,
Та в черевички,
Та на вечерайчки.

ГОЛ-ЧУК, ЧУК-ЧУК-ЧУК

Гоц-чук, чуктчук-чук,
Кращий хлопчик, як дівчук:
І волики напасає,
І водички принесе.

ТУРКИ, ТУРКИ, ТУРКЕНЯ

. Турки, турки, турченя
Сіло, впало на коня.
А конячок вороний, вороний,
А наш Юрчик ще малий, ще малий.

ОЙ ДІВЧИНА МАНІСІНЬКА

Ой дівчина мінісінька,
Яка ж бо ти гарнісінька:
За косого барвіночок,
Ще й рученька білісінька.

ЛЕТІВ ГОРОБЕЙЧИК

Летів горобейчик:
— ^ Джив, джив, джив!
Де ж мені сісти?
— На печі.
— Що ж мені їсти?
— Калачі.

ОЙ ТАК, ТАК

v
Ой так, так,
Да волошечка,
Да вивела діток
За воротечка.
Посаджала рядком,
Напувала медком.

ХИП, ХИП, А КОНИКИ В ЖИП

Хиті, хиті, а коники в житі,
Ще й не всі — •половина у вівсі.
Нехай вони пасуться,
Вони комусь Здадуться.
Бо я б побігла виганяти,
Так треба варить вечеряти.

ОТ І КАЗЦІ КІНЕЦЬ

От і казці кінець,
Пішла баба у танець,
А за нею горобець
Викругасом, вихилясом.
Молодець, горобець!

ІДЕ, ІДЕ ДІД, ДІД

Іде, іде дід, дід,
Несе, несе міх, міх.
От такий дідище,
От такий страшите:
От такий. ногатий,
От такий рукатий;
От такий вусатий,
Такий бородатий;
От такий окатий,
От такий плечистий.

ТІРУ-ТІРУ, ЛЯЛІ

Тіру-тіру, лялі,
Малесенькій Галі.
Цить, не плач,
Купимо калач,
Медом помажем
І тобі покажем.
Будем мовчать,
Будем годувать.

СКАЖУ ВАМ БАЙКУ

Скажу вам байку:
Кури́в пес файку
На довгім цибушку,
; Обпалив собі вушко.
— Де того вушко?
— На столі лежало.

ЖИВ-БУВ ДІД ТА ВАБА

Жив-був дід та баба,
Була в них вівця,
Почнемо в кінця:
Жив-був дід та баба,
Була в них вівця,
Почнемо 8 кінця.;

ДОСЛУХАЙТЕ, ЛЮДИ

¥

Послухайте, люди,
Довга байка буде!
Був собі раз горобець,
Бабі збив новий горнець.
Прилетіла горобчиха,
Питається баби стиха:
— А то хто збив нам горнець?
Баба каже: — Горобець!
— Підіб'ю йому крильця!
Чи казати знов з кінця?
Як казати, то казати:
Був собі раз горобець...

ЛІЗ ПРУС ПО СТІНІ

Ліз прус по стіні
У червонім каптані,
Праву ногу волоче,
Розказати тобі ще?

БУВ СОБІ БУДЬКО

Був собі Будько,
Мав халабудку,
І ставок,
І млинок,
І капусти шматок,
І штани портяні,
Що дерлися по стіні.
Гарна моя байка чя ні?

СКАЖУ ВАМ, ДІТИ, КАЗКУ*

Скажу вам, діти, казку:
Приніс зайчик дров в'язку,
Поколов їх дрібненько,
Зварив кашу хуленько.
Кашка була солоденька,
Моя казка коротенька.

КАЖУ, КАЖУ КАЗКУ

Кажу, кажу казку
Про бабу Палажку
І про діда Патуся.
От і казочка уся.

БУВ ДІД МОНЬКА

Був дід Монька,
Тримався злегонька:
Шапочка капустиана,
Дашок солом'яний.
Сірі бички мав,
На припічку запрягав.
Гов, тпрр, до ярма!
Обернувся та й нема.

СИДИТЬ ВАСИЛЬ НА ПРИПІЧКУ

Сидить Василь на припічку,
Держить kota за ниточку.
Котик зубки розтулив
Та Василька й укусив.
А дзусь, а дзусь, кошени,
Не займай ти Василя!

І УПАВ, УПАВ

Упав, упав
Зайчик з липки,
Одбив, одбив

Собіхриики.
Сів за лозою,
Плаче сльозо»;
Сів за хворостом,
Кивав, моргає
Свої» куцим хвостом.

А ПАС ТИ КОЗИ?

- А пас ти кози?
- Пас.
- А були морози?
- Були.
- А брав вовк кози?
- Брав.
- А як коза мекотала?
- Ме-е-е, ме-е-е, не бери мене,
Візьми пастуха, бо я ще суха.

ПРИЛЕТІЛИ ЖУРАВЛІ

Прилетіли журавлі,
То великі, то малі,
Сіли вони на люлі
Та й співають:
Трі-рі-рі!

ЛЕТІВ ЖУК ТА У ВОДУ - ГУП!

Летів Жук та у воду — гуп!
Прилетіла мати жука рятувати:
— О й жучку, мій жучку,
Подай білу ручку.
— Не подам, не подам,
Піди до криниці, напийся водиці.

ПШОВДІД НА ГРИВИ

Пішов дід на гриби,
Баба на підпеньки.
Дід свої поварив,
Бабині сиренькі.

ПШОВ АНЦИВОРИК

Ішов анциборик
Через попів дворик,
Ніс сокирку, Ё топорик,
І мальовану торбу з пиріжками.

- їв би ти пиріжки?
- їв би.

Тоді беруть дитину за вухо й приказують:

— Не ласуйсь, не ласуйсь, не ласуйсь.
Ішов анциборик... *і т. д.*

- їв би ти пиріжки?
- Ні.
- Чом такого добра не хотіть,
Чом такого добра не хотіть?

ЇХАВ ЦІПОРИК

їхав ціпоряк
Через дворак.
Віз кайстру й топорик.
А в тій кайстрі
Пиріжки в масні,
їж ти чи не їж,
А добряк молодцям
Хоч потравиш вріж.

ШЛИ ТКАЧІ ПОДЕРКАЧІ

*Приспівують малим дітям тоді, коли часом од вітру
віконниці гуркотять.*

Ішли ткачі по деркачі,
А за ними Настя:
— Не йдіть, ткачі, по деркачі,
Не буде вам щастя.

ОЙ ЦЮНІ, ЦЮНІ, ЦЮНІ

Ой цюні, цюні, цюні,
Пішов котик до кицюні,
А кицюня хитра була
Й вареничків роздобула.

ЛІЗЕ РАК ПО СТІНІ

Лізе рак по стіні,
Праву ногу волочить.
І чого він хоче?

ГОП-ЦІ-ЦІ-ЦІ, КОБИЛА

— Гоп-ці-ці-ці, кобила,
Куди їдеш?
— До млина.
— Візьми мене на візок,
Спечу тобі пиріжок.
— З чим, з чим?
— З ягідьми,
Поїдемо за людьми.

ОЙ БЕЗ ДУДИ, БЕЗ ДУДИ *

Ой без дуди, без дуди
Йдуть ніженьки не туди.
А як дудочку почують,
Самі ніженьки танцюють.

— Де той стіл?
— Огонь спалив.
— Де той огонь?
— Вода загасила.
— Де тота вода?
— Горобчики випили.
— Де тоті горобчики?
— На дереві сиділи.
— Де тото дерево?
— Баба спалила.
— Де тота баба?
— Вилізла на граба.
Граб тріщить,
Баба верещить,
Дід тягне за вухо:
— Ходи сюди, старухо!

ТОВЧУ, ТОВЧУ МАК, МАК

Товчу, товчу мак, мак,
За ступою дяк, дяк.
— Чого, дяче, плачеш?
— Мачуха біла,
їсти не давала,
Тільки дала книш.
— Де ж той книш?
— Ухватила миш.
— А де ж тая миш?
— Побігла під піч.
— А де ж тая піч?
— Вода затопила.
— А де ж тая вода?
— Воли попили.
— А де ж тії воли?
— Довбні побили.
— А де ж тії довбні?
— Шашлі поточили.
— А де ж тії шашлі?
— Кури поїли.
— А де ж тії куря?
— Коршак похватав.
— А де ж той коршак?
— Полетів на море.

— А де ж тее: море?
— Квітами заросло.
— А де ж тії квіти?
— Дівчата порвали.
— А де ж тії дівчата?
— Хлопці побрали.
— А де ж тії хлопці?
— Пішли на війну.
— А де ж тая війна?
— Аж серед моря.

БУВ СОБІ ЧОЛОВІК НЕТЯШКА

Був собі чоловік Нетяшна,
На ньому сіра семряжка,
Червона шапочка.
Чи хороша моя казочка,
Чи казати, чи ні?
І ти кажеш: — Казати! *
І я кажу: — Казати!

/ знову спочатку.

ШИВ СОБІ ДІД САШКА

Жив собі дід Сажка,
На ньому була синя семряжка,
На голові шапочка,
Під носом капочка,
На семряжці латочка.
Чи хороша моя казочка?

БУВ СОБІ РАК

Був собі рак,
Та мав сімсот гармат,
Та пішов на пруса воювать,
А злякався та в воду сховався,
А з води та в вершу.
Почну я ту казочку спершу.

¹ Або: І ти кажеш: — Не каааті!
І я кажу: — Не казати!
/ знову спочатку.

МЕНЕ МАМА ЧУК-ЧУК-ЧУК

Мене мама чук-чук-чук,
Мене татко чук-чук-чук,
А дід в хату бере дрюк:
— Ось я дам вам чук-чук-чук!
— Ой дідусю, кидай дрюк,
Бо я хочу чук-чук-чук.
Кинув дідусь геть свій дрюк,
Взяв онучка чук-чук-чук.

ОЙ ЧУК, ЧУК-ЧУКИ

Ой чук, чук-чуки,
Мама плете кошики.
Кидай, мамо, кошики,
Бо я хочу чук-чуки.
Мама кида кошики,
Бере мене чук-чуки.

ОЙ ЧУК-ЧУКИ, ЧУКИ-ЧОК

Ой чук-чуки, чуки-чок,
Пішли дітки в садочок,
Там нарвали квіточок,
Там нарвали квіточок,
Сплели доні віночок.

ОЙ ЧУК-ЧУК, ОЙ ЧУК-ЧУК

Ой чук-чук, ой чук-чук,
Пішов дідусь ловить щук.
Та не піймав щучку,
А спіймав онучку;
А в онучечки дві ручечки.
І рученьки, і ніженьки,
Піде* Галя в доріженьку.

ЧУКИ, ЧУКИ, ЧУКИ, ЧОК

Чуки, чуки, чуки, чок,
Пішли дітки в таночок,
Пішли дітки в таночок,
Донька збила каблучок.
— Прибий, татку, каблучок,
Бо я хочу в таночок.

ГОПА, ГОПА, ГОПА-ПА

Гопа, гопа, гопа-па,
Нема грошей у попа,
А в попаді трошки є,
Та й попові не дає.

А-ТА-ТА, А-ТА-ТА

А-та-та, а-та-та,
Сіла баба на kota,
Поїхала до попа.
Попа дома нема,
А попові дочки
Шиють чобігочки —
Одна коса, друга боса,
Третя без сорочки.

ГУ-ТУ-ТУ, ГУ-ТУ-ТУ

Гу-ту-ту, гу-ту-ту,
Вари кашку круту,
Підсипай молочка,
Погодуй козачка!

ГОП, ГОП, ГОРОБЕЙКИ

Гоп, гоп, горобейки,
На бабині конопельки,
А на дідів мак,
Нехай буде так.

КУЮ, КУЮ НІЖКУ

Кую, кую ніжку,
Поїду в доріжку,
Куплю черевички,
Ніжки левелички.

КУЄМ, КУЄМ НІЖКУ

Куєм, куєм ніжку,
Поїдем в доріжку.
Треба коня підкувати,
Будем в баби ночувати.

КОВАЛЮ, КОВАЛЮ

Ковалю, ковалю,
Підкуй мені ніжку,
Поїду в доріжку.
Доріжка вузенька,
Кобила сліпенька.

КОВАЛЬОК, КОВАЛЬОК

— Ковальок, ковальок,
Підкуй чобіток,
А я тобі, ковальок,
Дам за теє п'ятачок.
— Я не хочу кувать:
В мене ручки болять.

КУЙ, КУЙ, КОВАЛІ

Куй, куй, ковалі,
То великі, то малі.
А старого коваля
Посадили на коня.
Ковалиху на бика,
Гайта, вісьта козака,

ЛЕТІЛА БДЖОЛА! КОЛО ЧОЛА - БУМЦ!

*Торкаючись окремих частин обличчя дитини,
примовляють!*

Летіла бджола коло чола — бумц!
Летіла оса коло носа — бумц!
Летіла мушка коло ушка — бумці
Летів жук, в оцьо — бух!

ЇДЕ, ЇДЕ ПАН, ПАН

Підкидаючи дитину на коліні або нозі.

їде, їде пан, пан,
На конику сам, сам,
А за паном хлоп, хлоп
На конику гоп, гоп.

ГОПА, ГОПА, ГОПА-ЧУКИ

Гопа, гопа, гопа-чуки,
Наварила мама шуки,
Та не знала, де подіти, 1,,
Та кинула межі діти. /

— А ви, діти, не сваріться
Та рибкою поділіться.
А ви, діти, пам'ятайте,),,
Свою матір споминайте. /

*** ЧУКИ, ЧУКИ, ЧУКИ, ЧУКИ**

Чуки, чуки, чуки, чуки,
Наварила баба шуки,
І діток накормила,
І спатоньки положила.

ЛЮЛЯЙ, ЛЮЛЯЙ, СОКОЛЯТКО

Люляй, люляй, соколятко,
Принесе ті отець ябко.

Отець ябко, мати грушу,
Люляй, люляй, соколюшу.

ЛЮЛІ, ЛЮЛІ, БАЙ, БАЮ

Люлі, люлі, бай, баю,
Пішов татко за рибою,
Матір сорочечки полоскають,
А дитячко буде спать.
Дитяточко малесеньке,
Воно спати радесеньке.
Люлі, люлі.

ЗАСНИ, ДИТЯ, БЕЗ СПОВИТТЯ

Засни, дитя, без сповиття,
Без догляду мами.
Піду шукать, долю гукать
Чужими ланами.
Засни, дитя, без сповиття,
А де ж твоя мати?
— Пішла панам, пішла попам
Строку відробляти.

А-А, А-А, А-А, А!
ПІШЛА МАТИ ЖИТО ЖАТИ

А-а, а-а, а-а, а!
Пішла мати жито жати,
Та не собі — пану,
А-а, а-а, а-а, а!
Мале дитя без сповиття
Не має талану,

А-а, а-а, а-а, а!
Рости, сину, не гни спину
Та на чужій ниві,
А-а, а-а, а-а, а!
Добудь життя, моє дитя,
То будеш щасливий,
А-а, а-а, а-а, а I

ОЙ СПИ, СИНКУ, ХОЧ ГОДИНКУ

Ой спи, синку, хоч годинку,
Ой спи і другуго,
Пішла мати жито жати
За воду биструю.

Спи, дитинко, спи, дитинко,
Мій сивий соколе,
Пішла мати жито жати
На широке поле.

Ой спи, дитя, без повиття
Та й без повивання,
Пішла мати жито жати
Від самого рання.

Ой спи, дитя, без повиття,
Доки місяць зійде,
Доки твоя матусенька
З поля не надійде.

А-А, ЛЮЛІ, СПАТКИ

А-а, люлі, спатки,
Нема дома матки,
Поїхала на торжок
Купувати пиріжок.
А як купим пиріжок
Та медом पोкажем,
Дитині покажем,
Самі із'їмо,
А дитині не дамо.

АЙ НУ, НУ-НУ, КОТИ ДВА

Ай ну, ну-ну, коти два,
Та ще й сірі обидва, а-а...
По садочку ходять,
Горобчиків ловлять, а-а...
Ай ну, коти, не гудіть,
Спить дитина — не збудіть, а-а.

АНУ-НУ-НУ, КОТАРУ

Ану-ну-ну, котару,
Та вимети кошару,
Та настели сінця
Вівцям по колінця:
Нехай вівці не бринчать,
Бо в нас дівка хоче спать.

А-А-А-А-А-А,
ОЙ НУ-НУ-НУ, КОТАРУ

А-а-а-а-а-а,
Ой ну-ну-ну, котару,
Загонь вівці в кошару,
Нехай вони не блудять
І вовнички не гублять.
А то вовни трошки,
Не буде Ванькові на панчошки.

ОЙ КОТИКУ-РЯБКУ

Ой котику-рябку,
Та вимітай хатку.
А ти, котку сірий,
Та вимітай сіни.
А ти, котку-котару,
Та вимітай кошару.

Виженемо овечки,
Щоб по гірці не ходили,
Діток малих не будили,
Щоб вовниці не губили.
В нас вовниця дорога,
У нас дитина мала.

ОЙ НУ, КОТЕ СІРИЙ

— Ой ну, коте сірий,
Та вимети хату й сіни.
— Хоч вимету, так не я,
Єсть у мене кошенья.
І хвостиком замете,
І лапкою загребе,
І в коробку вибере,
І на смітник винесе,
І там висипле.

ОЙ ЛЮЛІ, ЛЮЛІ

Ой люлі, люлі,
Ой котику сірий,
Та вимети сіни,
А ти, кішко, вимий ложки
Погуляєш трошки.

ОЙ НУ, КОТКУ-РЯБКУ

Ой ну, котку-рябку,
Та скопай нам грядку
Малу, невеличку,
Як із рукавичку.
Ми посієм маку
Іще й пастернаку
Та насадим квіточок —
Забавляти діточок.
Бо в нас діти маленькі,
Гуляти раденькі.

Не ходи, кіт, по мосту,
Буду бить по хвосту, а-а-а.
Не лізь, коток, на колодку,
Розіб'єш головку, а-а-а.
Буде головка боліть,
І нікому буде жаліть, а-а-а.
Нехай коту усе лихо,
Ти, Іване, спи тихо, а-а-а.

ЛЮЛЮ, ЛЮЛЮ, КОТІВ ДВА

Люлю, люлю, котів два,
Сірі, білі обидва,
По базарі ходили,
Людям шкоду робили.
І кружечки звертали,
І сметанку злизали.

ОП КОТЕ СІРИЙ

Ой коте сірий,
Не ходи у сіни,
Не валяй кружечків,
Не з'їдай вершечків,

БИТИ КОТКА, БИТИ

Бити котка, бити,
Не на лихо вчити,
Щоб не вчився горілочку пити,
Вчився ділечка робити:
Черевички шити,
Платтячко попрати,
Постільку послати.
Дитину колихати,
Гарного «котка» співати.

Е-Е, Е-Е, КОТКУ

— Е-е, е-е, котку,
Чи вчинив ти шкодку?
— А бігме, це не я,
Це кицюня моя
По коморах ходить,
Людям шкоду робить.—
А тра кицю бити,
Щоб вчилась робити і
Черевички шити,
На базар носити,
Хлібець купувати —
Діток годувати.

ОЙ КІТ-БАЛАМУТ

Ой кіт-баламут
Надів на себе хомут,
А миші сміються,
У боки беруться.
Одна миша манесенька,
Сіра, біла, білесенька,
За хомут вчепилась,
Сама покотилась.
А кіт засміявся,
Аж у боки взявся,
Пішов танцювати,
По хаті скакати.
Та й скакнув на лавку,
Та й плигнув в лоханну,
Ізвалив полицю,
Скотив паляницю.
Ой ну котка бити:
Не вчись так робити»
А вчись колихати,
Дитя буде спати.

КОТЕ, КОТЕ, ВИЛИЙ ВОДУ

Коте, коте, вилий воду,
Вилий воду на колоду.
Цебром, цебром, цебрицею,

То я буду слугою.
А ти будеш сіно класти,
А я буду воли пасти.
Та вилізем на стожечок,
Та сплетемо батожечок,
Та будем волів поганяти,
Та козочку доганяти,
Да козочку доїти,
Наше дитя поїти.
А-а, люлю, дитино!

А-А! КОТИ З'ЇЛИ БАРАНА

А-а!
Коти з'їли барана,
А ягничку пси, пси, пси,
Ти, дитино, спи, спи, спи,
А-а-а-а!

А-А-А! ТАТА ДОМА НЕМА •

А-а-а!
Тата дома нема.
Бокори везе,
Калач принесе.
А-а-а!

ГОЙДА, ГОЙДА, ГОЙДАШКИ

Гойда, гойда, гойдавши,
Налетіли пташечки,
Сіли собі на пеньку,
Кличуть, кличуть дитинку.

ГОЙДА, ГОЙДА, ГОЙДАШКИ

Гойда, гойда, гойдашки,
Пішов хлопець по пташки,
Наловив він пташечок
Цілісінький кошечок.

ГОЙДА, ГОЙДА, ГОЙДАША

Гойда, гойда, гойдаша,
Де кобилка, там лоша.
Ми кобилку продамо,
А лошатко зростимо.

ОЙ НУ, ЛЮЛІ, ГОЙДАША!

Ой ну, люлі, гойдаша!
І кобилу, і лоша.
Ми кобилу продамо,
Лоша будем годувать,
По ярмарку поїзжать,
І бублики купувать,
І дитину годувать.

ГОЙДА, ГОЙДА, ГОЙДА

Гойда, гойда, гойда,
Іде баба з горба,
За плечима торба,
А в тій торбі калачі,
Щоб Оксана спала вдень і вночі.

Гойда, гойда, гойдаша,
Де кобила, там лоша.
А кобила в лісі,
А лошатко в стрісі.
А кобила сива,
А лоша рябое,
А прийшов Абрамцьо
Та й забрав обоє.

ХОДИТЬ ЗАЙЧИК ПО КАПУСТЦІ

Ходить зайчик по капустці,
Носить ляльку в білій хустці.
Ой ти, зайку, ти наш зайку,
Віддай нам ти тую ляльку
Для синочка на забавку.

Телята ревнули,
Собаки брехнули,
Сусіди ночуля,
Попові звістили.
А піп з печі —
Та побив плечі.
А матушка з полу —
Та вибила ногу.
А наймичка з груби —
Та побила груди.
А наймит з ослінця —
Та побив колінця.
Дитина з колиски —
Та побила виски.
А баран з-під лави —
Дитину рогами.

КОЛИСАЛА БАБА ДІДА

Колисала баба діда (2)'
Із вечора до обіда.

— Колиш мене, бабко, колиш, (22)
Куплю тобі калач за гріш.

Бабка калачика з'їла, (2)
Колисати діда не хотіла.

КОЛИСАЛА БАБА ДІДА

Колисала баба діда, (2)'
Поки стало в торбі хліба.
А як стало не хватати, (2)"
Перестала колисати.
Як не стало ані кришки, (2)
Пішла баба від колиски.
Як не стало в торбі хліба, (2)'
Покинула баба діда.
— Ой спи, діду, до обіду, (2)
Спечу коржик із посліду.
Ой сни, діду, до вечері, (2)
Вийму рачка із печері.

КОЛИСАЛА БАБА ДІДА

Колисала баба діда
Ізвечора до обіда:
— Ой спи, діду, старий бичку,
А я видою теличку.—
Баба миньку видоїла,
Діду кашки наварила.
— Вставай, діду, старий бичку,
Стоїть кашка на припічку.

КОЛИСАЛА БАБА ДІДА

Колисала баба діда
Ізвечора до обіда.
— Ой спи, діду, маєш біду,
Я на ярмарок поїду.
Куплю тобі кожушину,
Будеш ходить літо й зиму.
Куплю тобі чоботиська,
Щоби-с не мера у ножиська.

«Е» ЛЮПУТА

Е~е, лгопута,
Сидить баба надута.
Приїхали цигани,
Взяли бабу на сани
Та повезли до міста,
Купили бабі намиста,
Повезли бабу на село,
Сталої бабі весело.

Е-Б, Е-Б, ЛЮЮТА

Е-е, е-е, лююта,
Сидить баба надута.
Приїхали татари,

Купалися ластів'ята
Та в чару-водиці,
Щоб були ми чорнобриві
Та ще й білолиці.

У любисточку купали,
Живу воду наливали,
Щоб здоров'я тіло мало,
Лиха-горенька не знало.

ГОЙДА, ГОЙДА, ГОЙДАША

*Гойдаючи дитину в колисці,
співають.*

Гойда, гойда, гойдаша!
Де кобила, там лоша,
Де кобила, там лоша,
Там печене поросля.
Кобила у лісі,
А лоша у стрісі.
Гойда, гойда, гойдаша!
Гойда, гойда, гойдаша!

ГОЙДА, ГОЙДА

Гойда, гойда,
Гойда, гойда, гойда.
Тяги, тяги —
Нема дуги.
— А де дуга?
— У лісі.
— А де хомут?
— У стрісі.
— Піди, синку,
Вирубай дубинку
Поганянь кобилку.
Гойда, гойда,
Гойда, гойда, гойда.

РОЙДА, ГОЙДА, ГОЙДАША;

Гойда, гойда, гойдаша,
Кулив батько лоша,
Вивів лоша пасти,
Стоїть злодій під корчем,
Хоче лоша вкрасти.

ГОЙДИ, ГОЙДИ-СИ

Гойди, гойди-си,
Усі свині в горосі.
Та ще не всі —
Половина в овсі.

ГОЙДА-ДА

Гойда-да,
Хліба нема.
Був: буханець —
Зів баранець,
Була кришинка —
З'їла дитинка.

ДИБКИ, ДИШИ

*Навчаючи дитину ходити,
примовляють:*

Дибки, дибки!
Ходить котик по лавочці,
Водить кішку за лапочки:
Диб, диб, диб.

ДИБИ, ДИБИ

Дибі, дибі!
Ішла баба по гриби,
А дід по опеньки
В неділю раненько.

ЛАСОЧКА, ДЕ ТИ БУЛА?

*Пестячи дитячу ручку долонею,
примовляють:*

- Ласочка, де ти була?
- В бога.
- Що ти робила?
- Кросенце ткала.
- Що ти заткала?
- Кусок сала.
- Де ти діла?
- Під столом.
- Чим накрила?
- Постолом.
- Де тее сало?
- Кішечка вкрала.
- Де тая кішечка?
- Побігла під піч.
- Де тая піч?
- Вода затопила.
- Де тая вода?
- Воли попили.

- Де тії воли?
- Довбні побили.
- Де тії довбні?
- Черви поточили.
- Де тії черви?
- Кури поклювали.
- Де тії кури?
- Коршаки похапали.
- Де тії коршаки?
- Полетіли на море.
- Де тее море?
- Красками заросло.
- Де тії краски?
- Порвали Параски.
- Де тії Параски?
- Вийшли заміж.
- За кого?
- За паничів.
- Де тії паничі?
- Поїхали на війну.

ЛАСОЧКА СІРЕНЬКА, БІЛЕНЬКА

- Ласочка сіренька, біленька,
Де була?
- В ступці.
- Що їла?
- Крупці.
- Несла, несла та й розсипала.

ЛАСЯ-ПАРАЄЯ

- Лася-Парася,
Де була?
- У лісі.
- Що їла?
- Горісі.
- Чим кусала?
- Зубами.
- Куди клала?
- До мами.